

**KNF**

**KOMISJA  
NADZORU  
FINANSOWEGO**

**METODYKA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ (BION)  
ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI  
(OCENA ZA 2020 ROK)**

## SPIS TREŚCI

<b>WSTĘP</b> .....	<b>6</b>
<b>1. KONCEPCJA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI</b> .....	<b>7</b>
1.1. PODMIOTY OBJĘTE METODYKĄ BION .....	8
1.2. ZAKRES BADANIA I OCENY NADZORCZEJ .....	8
1.3. ŹRÓDŁA INFORMACJI WYKORZYSTYWANYCH W PROCESIE BION .....	10
1.4. RODZAJE OCENY BION I JEJ CZĘSTOTLIWOŚĆ .....	12
1.5. UWZGLĘDNIENIE W OCENIE BION SPECYFIKI DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU .....	13
1.5.1. DEZAKTYWACJA WSKAŹNIKA .....	13
1.5.2. KOREKTA INDYWIDUALNA .....	13
1.6. NOWE ORAZ POJAWIAJĄCE SIĘ ZAGROŻENIA (ANG. NEW AND EMERGING RISKS) .....	13
1.7. ZASADY KATEGORYZACJI .....	14
1.7.1. <i>Kryteria określające wielkość zakładu</i> .....	15
1.8. ORGANIZACJA PROCESU BION .....	16
1.9. PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ NADZORCZYCH .....	18
1.9.1. <i>BION a częstotliwość RSR</i> .....	19
1.10. BION A DYWIDENDA .....	20
1.11. ALGORYTM BION .....	20
1.11.1. <i>Wyznaczanie oceny ilościowej i oceny jakościowej</i> .....	20
1.11.2. <i>Sposób wyznaczania mikroostrożnościowej oceny ryzyka dla zakładów innych niż mały TUV22</i>	
1.11.3. <i>Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych TUV</i>	23
1.11.4. <i>Wartości graniczne wskaźników</i> .....	23
<b>2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA</b> .....	<b>25</b>
2.1. WSKAŹNIK POKRYCIA WYMAGAŃ KAPITAŁOWYCH .....	26
2.2. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE OBSZARU „ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA” .....	27
2.2.1. <i>Zmiana nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami</i> .....	27
2.2.2. <i>Liczba wystąpień braku pokrycia wymagań kapitałowych w okresie ostatnich 3 lat</i> .....	27
2.2.3. <i>Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości</i> .....	28
2.2.4. <i>Udział oczekiwanych zysków z przyszłych składek w dopuszczonych środkach własnych</i> .....	28
2.2.5. <i>Wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych bez uwzględniania zdolności odroczonej podatków dochodowych do pokrywania strat</i> .....	29
2.2.6. <i>Testy warunków skrajnych</i> .....	29
2.2.6.1. <i>Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej</i> .....	29
2.2.6.2. <i>Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego</i> .....	30
2.3. OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA” .....	30
2.4. KOREKTA OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ .....	31
<b>3. RYZYKO KREDYTOWE</b> .....	<b>32</b>
3.1. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE .....	32
3.2. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO EMITENTA .....	33
3.2.1. <i>Ekspozycja wobec pojedynczego kontrahenta o maksymalnej ekspozycji</i> .....	33
3.2.2. <i>Wskaźnik jakości portfela inwestycji</i> .....	33
3.2.3. <i>Udział lokat największego emitenta</i> .....	34
3.2.4. <i>Koncentracja lokat ze względu na grupę emitentów</i> .....	34
3.3. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO REASEKURATORA .....	35

3.3.1.	<i>Poziom reasekuracji składki przypisanej brutto</i>	35
3.3.2.	<i>Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych</i>	36
3.4.	POZOSTAŁE WSKAŹNIKI OCENY „RYZYKA KREDYTOWEGO”	37
3.4.1.	<i>Udział instrumentów pochodnych</i>	37
3.5.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYKO KREDYTOWE”	37
<b>4.</b>	<b>RYZYKO RYNKOWE</b>	<b>39</b>
4.1.	EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE	40
4.2.	WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY KONCENTRACJI AKTYWÓW	40
4.2.1.	<i>Ekspozycja na ryzyko koncentracji</i>	40
4.2.2.	<i>Koncentracja lokat ze względu na rodzaj lokaty</i>	40
4.2.3.	<i>Udział inwestycji w nieruchomości w inwestycjach ogółem</i>	41
4.2.4.	<i>Wskaźnik poziomu „tradycyjnych” inwestycji</i>	41
4.2.5.	<i>Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych lub na wielostronnej platformie obrotu</i>	42
4.3.	WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA WALUTOWEGO	42
4.3.1.	<i>Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych</i>	42
4.3.2.	<i>Najwyższy udział lokat dla jednej waluty obcej</i>	42
4.4.	POZOSTAŁE WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA RYNKOWEGO	43
4.4.1.	<i>Koncentracja lokat ze względu na sektor gospodarki</i>	43
4.4.2.	<i>Ryzyko lokat ze względu na kraj emitenta</i>	44
4.4.3.	<i>Ocena udziału zakładu w jednostkach uczestnictwa oraz certyfikatach inwestycyjnych w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania</i>	45
4.5.	OCENA JAKOŚCIOWA RYZYKA RYNKOWEGO	45
<b>5.</b>	<b>RYZYKO UBEZPIECZENIOWE</b>	<b>47</b>
5.1.	WSKAŹNIKI DO OCENY ADEKWATNOŚCI SKŁADKI	47
5.1.1.	<i>Wskaźnik szkodowości na udziale własnym (dział II)</i>	47
5.1.2.	<i>Zmiana wskaźnika szkodowości na udziale własnym (dział II)</i>	48
5.1.3.	<i>Wskaźnik łączony na udziale własnym (dział II)</i>	49
5.1.4.	<i>Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi</i>	49
5.2.	WSKAŹNIKI DO OCENY ADEKWATNOŚCI REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH	50
5.2.1.	<i>Wskaźnik wykorzystania rezerw szkodowych dla celów wypłacalności</i>	50
5.2.2.	<i>Wskaźnik adekwatności najlepszego oszacowania (dział I)</i>	50
5.2.3.	<i>Wskaźnik dokładności modelu (dział I)</i>	51
5.2.4.	<i>Wskaźnik istotności marginesu ryzyka</i>	51
5.2.5.	<i>Wskaźnik adekwatności rezerw na odszkodowania i świadczenia zgłoszone i niewypłacone</i>	52
5.3.	WSKAŹNIKI DO OCENY POZIOMU KOSZTÓW	52
5.3.1.	<i>Wskaźnik kosztów akwizycji</i>	52
5.3.2.	<i>Wskaźnik kosztów administracyjnych</i>	52
5.4.	OCENA JAKOŚCIOWA RYZYKA UBEZPIECZENIOWEGO	53
5.5.	KOREKTA OCENY OBSZARU „RYZYKO UBEZPIECZENIOWE”	54
<b>6.</b>	<b>OCENA ZARZĄDZANIA</b>	<b>55</b>
6.1.	MODEL BIZNESOWY - PRODUKTY	56
6.1.1.	<i>Zmiana składek przypisanych brutto</i>	56
6.1.2.	<i>Ryzyko koncentracji ze względu na oferowane produkty</i>	56
6.1.3.	<i>Wskaźnik wyniku technicznego w grupie 10 w okresie ostatnich 3 lat (dział II)</i>	57
6.1.4.	<i>Ryzyko koncentracji ze względu na dystrybutorów</i>	57
6.1.5.	<i>Wskaźnik inwestycji związanych z wykorzystaniem stałych paliw kopalnych oraz ropy naftowej</i>	58

6.2.	MODEL BIZNESOWY - RENTOWNOŚĆ .....	59
6.2.1.	<i>Rentowność kapitałów własnych (ROE)</i> .....	59
6.2.2.	<i>Wskaźnik zwrotu aktywów (ROA)</i> .....	59
6.2.3.	<i>Rentowność działalności inwestycyjnej (ROI)</i> .....	59
6.2.4.	<i>Rentowność działalności technicznej (ROT)</i> .....	60
6.3.	RYZYKO PŁYNNOŚCI .....	60
6.3.1.	<i>Wskaźnik środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych</i> .....	60
6.3.2.	<i>Wskaźnik płynnych aktywów</i> .....	61
6.3.3.	<i>Wskaźnik płynności krótkoterminowej</i> .....	62
6.3.4.	<i>Zabezpieczenie wykupów (dział I)</i> .....	62
6.4.	RYZYKO MODELI .....	63
6.4.1.	<i>Poziom realizacji planu finansowego w zakresie wyniku finansowego netto</i> .....	63
6.4.2.	<i>Poziom odchylenia od planu finansowego w zakresie wymogów kapitałowych</i> .....	63
6.4.3.	<i>Stopień stosowania alternatywnych metod wyceny</i> .....	64
6.5.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „ZARZĄDZANIE” .....	64
6.5.1.	<i>Model biznesowy</i> .....	64
6.5.2.	<i>Płynność i dostępność inwestycji</i> .....	65
6.5.3.	<i>Nadzór właścicielski</i> .....	65
6.5.4.	<i>Komitet Audytu</i> .....	65
6.5.5.	<i>Informacje ogólne o systemie zarządzania</i> .....	66
6.5.6.	<i>Osoby pełniące kluczowe funkcje</i> .....	66
6.5.7.	<i>System zarządzania ryzykiem i funkcja zarządzania ryzykiem</i> .....	67
6.5.8.	<i>System kontroli wewnętrznej i funkcja zgodności z przepisami</i> .....	68
6.5.9.	<i>Funkcja audytu wewnętrznego</i> .....	68
6.5.10.	<i>Funkcja aktuarialna</i> .....	69
6.5.11.	<i>Outsourcing</i> .....	69
6.5.12.	<i>Sprawozdawczość</i> .....	69
6.5.13.	<i>Jakość danych</i> .....	70
6.5.14.	<i>Relacje z organem nadzoru</i> .....	70
6.5.15.	<i>Jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym</i> .....	70
6.6.	KOREKTA OCENY ZARZĄDZANIA .....	72
<b>7.</b>	<b>OCENA RYZYKA OCHRONY KLIENTÓW .....</b>	<b>74</b>
7.1.	OCENA CYKLU ŻYCIA PRODUKTU .....	75
7.1.1.	<i>Wskaźnik nowych umów (dział I)</i> .....	75
7.1.2.	<i>Wskaźnik odnowień umów</i> .....	75
7.1.3.	<i>Wskaźnik poziomu prowizji</i> .....	75
7.1.4.	<i>Wskaźnik rezygnacji z umów (dział I)</i> .....	76
7.1.5.	<i>Wskaźnik rezygnacji z umów dla nowego biznesu (dział I, UFK)</i> .....	76
7.1.6.	<i>Wskaźnik ryzyka niedopasowania (dział I, UFK)</i> .....	77
7.1.7.	<i>Wskaźnik udziału FIZ w UFK (dział I, UFK)</i> .....	77
7.1.8.	<i>Wskaźnik wykupów (dział I, UFK)</i> .....	78
7.1.9.	<i>Jakość sprzedaży</i> .....	78
7.2.	OCENA PROCESU LIKWIDACJI SZKÓD .....	79
7.2.1.	<i>Wskaźnik szkód odrzuconych (dział II)</i> .....	79
7.2.2.	<i>Wskaźnik szkód wypłaconych (dział II)</i> .....	80
7.2.3.	<i>Sprawność likwidacji roszczeń z tytułu szkód krajowych oraz spełniania obowiązku informacyjnego</i> .....	80
7.2.4.	<i>Sprawność likwidacji roszczeń z tytułu szkód krajowych</i> .....	81
7.2.5.	<i>Jakość likwidacji szkód</i> .....	81

7.3.	OCENA SKARG I POTENCJALNYCH SPORÓW .....	82
7.3.1.	<i>Poziom skarg na zakład</i> .....	82
7.3.2.	<i>Zmiana liczby skarg na zakład</i> .....	83
7.3.3.	<i>Wskaźnik możliwości pokrycia roszczeń wynikających ze spraw sądowych z tytułu skarg</i> .....	83
7.3.4.	<i>Wskaźnik zawieranych ugód w sprawach sądowych</i> .....	84
7.4.	OCENA JAKOŚCIOWA RYZYKA OCHRONY KLIENTÓW.....	84
7.4.1.	<i>Cykl życia produktu</i> .....	84
7.4.1.1.	<i>Postępowania w zakresie ustalenia i realizacji świadczeń ubezpieczeniowych</i> .....	85
7.4.1.2.	<i>Skargi i potencjalne spory</i> .....	85
7.5.	KOREKTA OCENY RYZYKA OCHRONY KLIENTÓW .....	86
<b>8.</b>	<b>KOREKTA KOŃCOWEJ OCENY RYZYKA W RAMACH BION</b> .....	<b>87</b>
<b>9.</b>	<b>NOWE ORAZ POJAWIAJĄCE SIĘ ZAGROŻENIA W UJĘCIU MAKRO (ANG. NEW AND EMERGING RISKS)</b> .....	<b>88</b>
	<b>ZAŁĄCZNIK NR 1 - MAPA BADANYCH RODZAJÓW RYZYKA</b> .....	<b>90</b>
1.	ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA .....	90
2.	OCENA ZAGREGOWANEGO RYZYKA MIKROOSTROŻNOŚCIOWEGO .....	90
2.1.	<i>Ryzyko kredytowe</i> .....	90
2.2.	<i>Ryzyko rynkowe</i> .....	90
2.3.	<i>Ryzyko ubezpieczeniowe</i> .....	91
2.4.	<i>Zarządzanie</i> .....	92
3.	RYZYKO OCHRONY KLIENTÓW .....	93
4.	NOWE ORAZ POJAWIAJĄCE SIĘ ZAGROŻENIA (ANG. NEW AND EMERGING RISKS).....	93

## Wstęp

Mając na uwadze postanowienia art. 330 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (dalej: ustawa), nadzór nad zakładem opiera się na podejściu prospektywnym i bazującym na ocenie ryzyka. W ramach tego podejścia nadzór obejmuje bieżącą weryfikację wykonywania działalności ubezpieczeniowej lub działalności reasekuracyjnej oraz badanie przestrzegania przez zakłady przepisów prawa określających wymogi związane z ich działalnością.

Jednym z działań podejmowanych w tym zakresie przez organ nadzoru jest przeprowadzanie corocznej oceny BION zakładów, zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi procesu nadzoru (EIOPA-BoS-14/179)<sup>1</sup>, w szczególności z postanowieniami Rozdziału III – Badanie i ocena nadzorcza.

Celem niniejszego dokumentu jest wskazanie sposobu przeprowadzania procesu BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, zakresu badania i oceny nadzorczej oraz zasad nadawania ocen BION.

---

<sup>1</sup> [https://www.eiopa.europa.eu/content/guidelines-supervisory-review-process\\_en](https://www.eiopa.europa.eu/content/guidelines-supervisory-review-process_en)

## **1. KONCEPCJA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI**

**Roczne Badanie i Ocena Nadzorcza (BION)** zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (dalej: zakładów) jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez organ nadzoru na temat zakładu, w tym informacje uzyskane w wyniku czynności związanych z licencjonowaniem, analizy z za biurka i czynności kontrolnych przeprowadzonych w siedzibie zakładu oraz podmiotów, z którymi zakład zawarł umowę outsourcingu, jak również z zapytań/ankiet kierowanych do zakładu. Koncepcja BION zakładów opracowana przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: Urząd, UKNF lub organ nadzoru) ma na celu usystematyzowanie wykorzystywanych kryteriów do rocznej oceny nadzorowanych podmiotów, jak również wykorzystanie elementów systemu nadzoru wykonywanego w oparciu o ocenę ryzyka identyfikowanego w ich działalności.

W ramach oceny BION organ nadzoru dokonuje w szczególności identyfikacji i oceny aktualnych i przyszłych ryzyk, na które zakłady są lub mogą być narażone, z uwzględnieniem zdolności zakładów do identyfikacji, oceny oraz monitorowania tych ryzyk, zarządzania nimi i prowadzenia sprawozdawczości w ich zakresie, jak również prawdopodobieństwa wystąpienia określonych ryzyk i ich wpływu na działalność zakładu lub sytuację klientów. Organ nadzoru ocenia również zdolność zakładu do sprostania ewentualnym zdarzeniom lub przyszłym zmianom sytuacji gospodarczej oraz ich potencjalnie negatywnemu wpływowi na wypłacalność i kondycję finansową, stabilność zakładu na rynku oraz jego zdolność do wywiązania się z obowiązków wobec ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia w sytuacji urzeczywistnienia się ryzyka.

Celem tego procesu jest również dokonanie przez organ nadzoru:

- identyfikacji nieprawidłowości w prowadzonej przez zakład działalności,
- oceny wymogów jakościowych związanych z zarządzaniem zakładem,
- oceny zgodności działania zakładu z przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi,
- efektywnej alokacji zasobów UKNF, które będą kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko,
- ustalania częstotliwości sprawozdawczości do organu nadzoru,
- określania zakresu, szczegółowości i częstotliwości działań nadzorczych w ramach nadzoru bieżącego oraz kontroli lub innych kwestii koniecznych do sprawowania właściwego nadzoru nad zakładami.

Roczna ocena BION jest przeprowadzana według stanu na koniec roku obrotowego, tj. na dzień 31 grudnia tego roku, za który dokonywana jest ocena. Określenie daty oceny BION nie oznacza, że zdarzenia występujące po tej dacie, a mające istotny wpływ na wynik oceny, nie zostaną wzięte pod uwagę podczas nadawania oceny BION. W metodyce przewidziano uwzględnienie ww. zdarzeń, biorąc pod uwagę zarówno kwestie działające na niekorzyść, jak również działania naprawcze zmniejszające skalę nieprawidłowości (m.in. wyniki zakończonych kontroli oraz wizyt nadzorczych, fakt wydania zaleceń, działania naprawcze podjęte przez zakład czy też wyniki przeprowadzonych analiz dotyczących danego podmiotu).

### **1.1. Podmioty objęte metodyką BION**

Oceny BION nadaje się wszystkim krajowym zakładom, przy uwzględnieniu poniższych czynników:

- w przypadku podjęcia przez zakład decyzji o likwidacji dobrowolnej lub zarządzenia przez organ nadzoru likwidacji przymusowej zakładu przed wydaniem oceny BION za dany rok, ocena BION nie będzie już nadawana. Podstawowym celem analizy BION jest wskazanie istotnych ryzyk w działalności zakładu, które mają znaczenie dla oceny przyszłej działalności oraz przypisanie im odpowiednich wag, a następnie podjęcie przez zakład stosownych działań mitygujących. W przypadku likwidacji zakładu, cel ten jest realizowany w oparciu o bieżące monitorowanie przez organ nadzoru przebiegu likwidacji, w tym ocenę stopnia wykonania założeń planu likwidacji. W przypadku zakładów w upadłości przebieg postępowania upadłościowego realizowany jest na podstawie odrębnych przepisów prawa;
- w przypadku cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej ocena BION przeprowadzana jest w osobnym, dedykowanym trybie, ustalonym w zależności od bieżącej sytuacji zakładu;
- w przypadku zakładów co do których organ nadzoru wyraził zgodę na przejęcie – jeżeli nastąpi ono po dacie nadania oceny, to zakład przejmowany zostanie poddany uproszczonej ocenie BION, natomiast jeżeli przejęcie nastąpi przed datą nadania oceny, to nie będzie ona już nadawana;
- w przypadku zakładów, które rozpoczęły działalność w roku, za który przeprowadzana jest ocena BION, ale ich rok obrotowy został wydłużony powyżej jednego roku kalendarzowego ocena BION zostanie przeprowadzona dopiero po zakończeniu roku obrotowego określonego w statucie zakładu, jeżeli nastąpiła sprzedaż pierwszej umowy ubezpieczenia w terminie nieprzekraczającym 12 miesięcy od dnia wydania zezwolenia zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy.

Przedmiotowa metodyka nie dotyczy oceny BION grup ubezpieczeniowych nadzorowanych przez UKNF.

### **1.2. Zakres badania i oceny nadzorczej**

Badanie i ocena nadzorcza jest holistycznym procesem obejmującym swoim zakresem wszystkie istotne ryzyka i obszary działalności zakładów. Każdy zakład otrzymuje ocenę końcową BION, która składa się z oceny ryzyka ochrony klientów oraz oceny ryzyka mikroostrożnościowego, będącej wypadkową ocen zagregowanego ryzyka, adekwatności kapitałowej oraz zarządzania.

Ocena BION obejmuje ocenę ilościową oraz ocenę jakościową uwzględniającą specyfikę poszczególnych zakładów, ich produktów ubezpieczeniowych, jak również system i proces zarządzania ryzykiem.

Ocena jakościowa uwzględnia m.in. takie elementy jak forma działalności poszczególnych zakładów (towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, spółka akcyjna), etap rozwoju, skala i profil działalności oraz kanały dystrybucji produktów. Oznacza to indywidualne podejście do



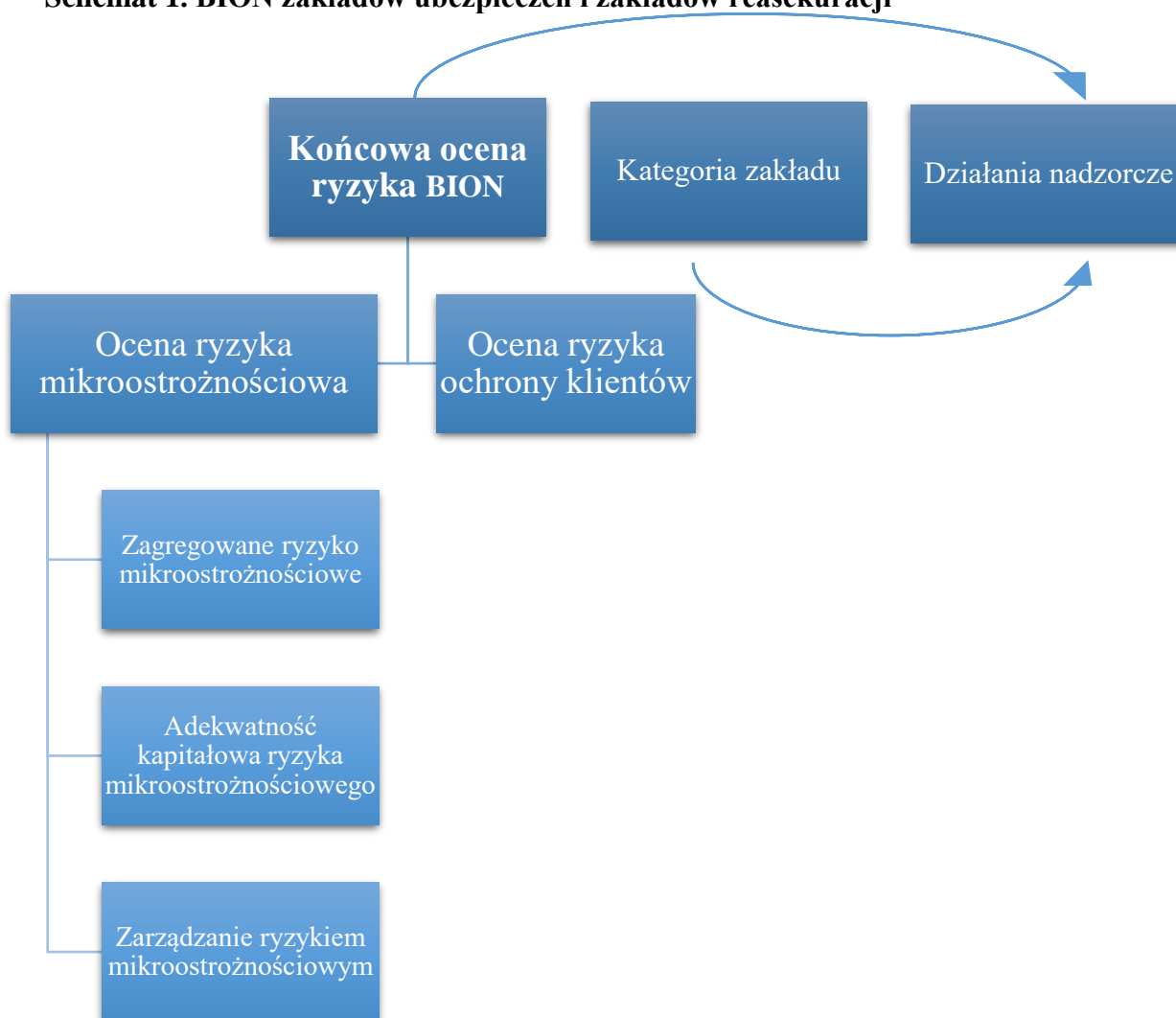
każdego zakładu (ten sam czynnik może zostać oceniony różnie w zależności od specyfiki zakładu).

Ocena ilościowa, poprzez ustalenie różnych wartości granicznych dla poszczególnych ocen, uwzględnia specyfikę poszczególnych zakładów, w szczególności dział, w którym zakład prowadzi działalność oraz formę działalności.

Jednocześnie pozostałe czynniki charakteryzujące zakład zostały uwzględnione w ocenie ilościowej poprzez wykorzystanie korekty indywidualnej, o której mowa w rozdziale 1.5.2.

Poniższy schemat prezentuje główne komponenty oceny BION.

### Schemat 1. BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji



Poszczególne obszary oceny zostały szczegółowo opisane w rozdziałach 2-7 niniejszego dokumentu, natomiast przykładowe działania nadzorcze związane z nieprawidłowościami stwierdzonymi w wyniku oceny zamieszczono w rozdziale 1.9.

W wyniku przeprowadzenia oceny BION zakłady uzyskują roczną ocenę końcową BION, która wraz z przyporządkowaniem zakładu do odpowiedniej kategorii, determinuje podjęcie przez organ nadzoru, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności, działań nadzorczych, w tym działań o charakterze inspekcyjnym. Na działania te, względem poszczególnych zakładów lub

wobec całego sektora ubezpieczeń, wpływ mają również nowe oraz pojawiające się zagrożenia w ujęciu makro.

Organ nadzoru będzie informował poszczególne zakłady o wynikach BION, tj. ocenie końcowej BION oraz przyporządkowaniu do odpowiedniej kategorii.

### 1.3. Źródła informacji wykorzystywanych w procesie BION

W procesie BION wykorzystuje się wszelkie dostępne informacje posiadane przez organ nadzoru na temat zakładu, w tym informacje uzyskane w wyniku: czynności związanych z licencjonowaniem, analizy z za biurka, czynności kontrolnych przeprowadzonych w siedzibie podmiotów nadzorowanych oraz podmiotów, z którymi została zawarta umowa outsourcingu, a także analizy skarg na zakłady wpływających do organu nadzoru.

Źródła informacji wykorzystywanych w trakcie procesu BION wyszczególniono na poniższym schemacie.

**Schemat 2. Źródła informacji**



W ocenie BION uwzględnia się w szczególności dane i informacje zawarte w następujących sprawozdaniach według systemu Wyplacalność II:

- danych i informacjach dla celów nadzoru (dalej: QRT),

- regularnym sprawozdaniu dla celów nadzoru (dalej: RSR),
- sprawozdaniu na temat wypłacalności i kondycji finansowej (dalej: SFCR), w tym sprawozdaniu biegłego rewidenta z badania SFCR,
- własnej ocenie ryzyka i wypłacalności (dalej: ORSA)<sup>2</sup>.

Zakład powinien dołożyć wszelkich starań, aby ww. sprawozdania zawierały jasno i szczegółowo określone wszystkie informacje wymagane m.in. zgodnie z ustawą, Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r., Wytycznymi EIOPA dotyczącymi sprawozdawczości i publicznego ujawniania informacji (EIOPA-BoS-15/109)<sup>3</sup>, a także EIOPA's Supervisory Statement Solvency II: Solvency and Financial Condition Report (EIOPA-BoS/17-310)<sup>4</sup>.

Poza informacjami zawartymi w sprawozdaniach przekazywanych do UKNF na podstawie systemu Wypłacalność II, w procesie BION uwzględniane są w szczególności dane i informacje zawarte w:

- planach finansowych<sup>5</sup>,
- dodatkowych sprawozdaniach finansowych i statystycznych – Część A (dalej: PSR),
- sprawozdaniach statystycznych (dalej: KNF-02),
- rocznych sprawozdaniach finansowych sporządzonych zgodnie z ustawą o rachunkowości (dalej: sprawozdanie finansowe), w tym sprawozdaniach biegłych rewidentów z badania sprawozdań finansowych,
- wynikach Testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i w zakładach reasekuracji,
- ankiecie BION.

W procesie BION uwzględniane są również rekomendacje KNF i inne dokumenty wskazujące dobre praktyki zakładów, wydawane przez KNF, a także EIOPA, w tym:

- Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych,
- Wytyczne dotyczące zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w zakładach,
- Wytyczne dotyczące reasekuracji biernej/retrocesji,
- Wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem powodzi w sektorze ubezpieczeń,
- Wytyczne dotyczące likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych,
- Wytyczne KNF dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- Rekomendacje dotyczące badania adekwatności produktu,
- Rekomendacje dotyczące systemu zarządzania produktem,

<sup>2</sup> Dla celów oceny BION wykorzystywana jest ostatnia własna ocena zakładu dostępna przed rozpoczęciem procesu nadawania oceny BION

<sup>3</sup> [https://www.eiopa.europa.eu/content/guidelines-reporting-and-public-disclosure\\_en](https://www.eiopa.europa.eu/content/guidelines-reporting-and-public-disclosure_en)

<sup>4</sup> <https://www.eiopa.europa.eu/content/eiopa%E2%80%99s-supervisory-statement-solvency-ii-solvency-and-financial-condition-report>

<sup>5</sup> Dla celów oceny BION wykorzystywana jest pierwsza wersja przekazana do organu nadzoru, z wyłączeniem przypadków, gdy korekta planu finansowego została przekazana na żądanie organu nadzoru w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami.

- Rekomendacje dotyczące procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- stanowiska KNF dotyczące działalności zakładów,
- wytyczne EIOPA<sup>6</sup>,
- Dobre praktyki dla jednostek zainteresowania publicznego dotyczące zasad powołania, składu i funkcjonowania komitetu audytu<sup>7</sup>,
- Metodyka oceny odpowiedniości członków organów podmiotów nadzorowanych przez KNF<sup>8</sup>.

Ponadto, przy ocenie BION zostaną uwzględnione informacje pozyskane w ramach współpracy z zagranicznymi organami nadzoru nadzorującymi grupę kapitałową, do której należy zakład oraz pozyskane w ramach współpracy z innymi instytucjami, w tym międzynarodowymi, a także wszelkie inne informacje, które nie zostały przekazane przez zakład, w szczególności publicznie dostępne, pochodzące z mediów (prasa, radio, telewizja, Internet).

Jednocześnie należy wskazać, że przy ocenie jakościowej oraz ewentualnej korekcie oceny ilościowej (korekta indywidualna) uwzględniane są wszelkie informacje będące w posiadaniu organu nadzoru do dnia nadania oceny BION, jak również wyjaśnienia zakładu przekazane po wstępnej ocenie mogące mieć wpływ na ocenę BION.

#### 1.4. Rodzaje oceny BION i jej częstotliwość

Uwzględniając przestrzeganie przez zakłady przepisów prawa określających wymogi związane z ich działalnością w sposób proporcjonalny do charakteru, skali i złożoności ryzyk właściwych dla działalności danego zakładu wprowadzono dwa rodzaje rocznej oceny BION:

- 1) **BION uproszczony** – ocena ta obejmuje jedynie ocenę ilościową i nadawana jest w sposób automatyczny. Możliwe jest uwzględnienie kwestii jakościowych w przypadku otrzymania istotnych informacji w trakcie procesu BION lub w przypadku przekazania przez zakład dodatkowych wyjaśnień po przekazaniu wstępnej oceny BION,
- 2) **BION pełny** – ocena ta obejmuje ocenę ilościową i ocenę jakościową; stanowi rozszerzenie trybu uproszczonego poprzez uwzględnienie kwestii jakościowych.

Pełna ocena BION będzie przeprowadzana nie rzadziej niż raz na 3 lata. Częstotliwość przeprowadzania oceny BION w trybie pełnym uwarunkowana jest przypisaniem zakładu do odpowiedniej kategorii (biorąc pod uwagę głównie wielkość i rodzaj prowadzonej działalności), jak również uzależniona jest od wystąpienia istotnych zastrzeżeń organu nadzoru do działalności prowadzonej przez zakład (np. ocena BION za rok poprzedni).

<sup>6</sup> [https://www.eiopa.europa.eu/guidelines-and-recommendations\\_en](https://www.eiopa.europa.eu/guidelines-and-recommendations_en)

<sup>7</sup> Przedmiotowy dokument został opublikowany przez UKNF w dniu 24 grudnia 2019 r., w związku z tym ocena dostosowania się przez zakład do Dobrych praktyk zostanie uwzględniona w ocenie BION za 2020 rok.

<sup>8</sup> Przedmiotowy dokument został opublikowany przez UKNF w dniu 27 stycznia 2020 r., w związku z tym ocena stosowania przez zakład narzędzi proponowanych w Metodyce zostanie uwzględniona w ocenie BION za 2020 rok.

**Tabela 1. Częstotliwość przeprowadzania pełnej oceny BION**

<i>ocena BION za poprzedni rok</i>  <i>kategoria zakładu</i>	WYSOKIE RYZYO	PODWYŻSZONE RYZYO	UMIARKOWANE RYZYO	NISKIE RYZYO
<b>KLASA 1</b>	<b>1 rok</b>	<b>1 rok</b>	<b>1 rok</b>	<b>1 rok</b>
<b>KLASA 2</b>	<b>1 rok</b>	<b>1 rok</b>	<b>2 lata</b>	<b>3 lata</b>
<b>KLASA 3</b>	<b>1 rok</b>	<b>2 lata</b>	<b>3 lata</b>	<b>3 lata</b>
<b>KLASA 4</b>	<b>2 lata</b>	<b>3 lata</b>	<b>3 lata</b>	<b>3 lata</b>

W przypadku istotnych zmian na rynku ubezpieczeń lub innych zdarzeń mogących mieć wpływ na wypłacalność zakładów, pełna ocena BION może zostać przeprowadzana częściej/rzadziej niż w przypadkach określonych powyżej. Odstąpienie od schematu stosowania częstotliwości przeprowadzania pełnej oceny BION wymaga zamieszczenia w programie oceny nadzorczej informacji uzasadniającej przyczynę proponowanej zmiany.

## **1.5. Uwzględnienie w ocenie BION specyfiki działalności zakładu**

### **1.5.1. Dezaktywacja wskaźnika**

Z uwagi na fakt, iż nie wszystkie zawarte w niniejszej metodyce wskaźniki w odpowiedni sposób oddają sytuację występującą w ocenianym zakładzie, wprowadzona została możliwość dezaktywacji wskaźnika. Dopuszczana jest zarówno indywidualna dezaktywacja wskaźnika, dokonywana podczas analizy adekwatności wskaźnika dla zakładu, jak i dezaktywacja wskaźników dla pewnych grup zakładów (na podstawie m.in. faktycznej specjalizacji zakładu, okresu czasu, w jakim zakład prowadzi działalność).

### **1.5.2. Korekta indywidualna**

Mając na celu przeprowadzenie oceny w sposób rzetelny i odzwierciedlający faktyczne ryzyko zakładu związane z prowadzoną przez niego działalnością, wprowadzone zostały tzw. „korekty indywidualne” mogące mieć zarówno negatywny, jak i pozytywny wpływ na ostateczną ocenę danego zagadnienia.

## **1.6. Nowe oraz pojawiające się zagrożenia (ang. new and emerging risks)**

W ramach oceny BION uwzględnione zostaną kwestie związane z nowymi oraz pojawiającymi się zagrożeniami (*ang. new and emerging risks*), w tym kwestie związane z koncepcją zrównoważonego rozwoju (*ang. environmental, social responsibility, corporate governance (ESG)*), o których mowa w Rozdziale 9.

Powyższe ryzyka, ich skutki oraz zarządzanie tymi ryzykami przez zakłady zostaną odpowiednio uwzględnione w ocenie jakościowej wszystkich obszarów, do których należą:

Adekwatność kapitałowa, Ryzyko kredytowe, Ryzyko rynkowe, Ryzyko ubezpieczeniowe, Zarządzanie, Ryzyko ochrony klienta.

### 1.7. Zasady kategoryzacji

W celu realizacji ww. założeń dotyczących częstotliwości przeprowadzania oceny BION wprowadzono podział zakładów na następujące kategorie<sup>9</sup>, które określają istotność systemową zakładów (potencjalny wpływ, jaki upadłość danego zakładu miałaby na gospodarkę, sektor ubezpieczeniowy/finansowy oraz liczbę osób, która będzie dotknięta konsekwencjami upadłości), jak również będą stanowiły podstawę w doborze narzędzi zastosowanych do oceny poszczególnych zakładów:

**Klasa 1** – kategoria ta obejmuje systemowo ważne zakłady:

- określone jako zakłady duże<sup>10</sup> lub/i
- których wpływ na sektor finansowy, w szczególności ubezpieczeniowy, jest uważany za istotny lub/i
- ubezpieczane ryzyka są istotne pod względem wartości lub dotyczą strategicznych gałęzi gospodarki.

**Klasa 2** – kategoria ta obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady średnie<sup>11</sup> lub/i
- wykazujące wysoką koncentrację (powyżej 25%) w ramach linii biznesowej w skali rynku lub/i
- prowadzące znaczącą część działalności w ramach ubezpieczeń obowiązkowych (powyżej 40% składki przypisanej brutto) lub w ramach ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (powyżej 40% rezerw techniczno-ubezpieczeniowych<sup>12</sup>) lub/i
- dla których liczba ubezpieczonych osób (w przypadku zakładów działu I) lub liczba ubezpieczonych ryzyk w trakcie roku (w przypadku zakładów działu II) wynosi co najmniej 10% wszystkich ubezpieczonych osób (w przypadku zakładów działu I) lub wszystkich ubezpieczonych ryzyk (w przypadku zakładów działu II).

**Klasa 3** – kategoria ta obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady małe<sup>13</sup> lub/i

---

<sup>9</sup> W celu dokonania kategoryzacji na potrzeby wyznaczenia oceny BION za 2020 rok wykorzystane zostały dane roczne ze sprawozdań do celów rachunkowości wg stanu na 31 grudnia 2019 r. oraz dane roczne ze sprawozdań do celów wypłacalności wg stanu na 31 grudnia 2019 r.

<sup>10</sup> Wielkość zakładu - dla kategoryzacji dokonywanej na potrzeby wyznaczenia oceny BION za 2019 rok wielkość zakładu wyznaczona została na podstawie danych rocznych ze sprawozdań do celów rachunkowości wg stanu na 31 grudnia 2019 r. oraz danych rocznych ze sprawozdań do celów wypłacalności wg stanu na 31 grudnia 2019 r.

<sup>11</sup> *ibidem*

<sup>12</sup> Wg sprawozdań do celów rachunkowości

<sup>13</sup> Wielkość zakładu - *ibidem*

- wykazujące wysoką koncentrację w ramach linii biznesowej w skali zakładu, tj. prowadzące faktyczną działalność w ramach 1-2 linii biznesowych.

**Klasa 4** – kategoria ta obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady mikro<sup>14</sup> lub/i
- prowadzące działalność w formie małego towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

W przypadku zakładów, które będą oceniane po raz pierwszy, przynależność zakładu do kategorii zostanie ustalona na podstawie bieżącej sytuacji finansowej tych zakładów, jak również na podstawie planów finansowych przedkładanych wraz z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności oraz wykonania ww. planów.

Jednocześnie zastrzega się, że przynależność do kategorii może ulec zmianie w przypadku pojawienia się okoliczności lub informacji, które wymagają zastosowania chociażby bardziej złożonej analizy portfela inwestycyjnego zakładu. W związku z powyższym, po przeprowadzonej analizie działalności zakładu możliwa jest ekspercka zmiana przyporządkowania danego zakładu do kategorii.

### 1.7.1. Kryteria określające wielkość zakładu

Wielkość zakładu jest określona jako udział w rynku wg PSR lub według WII.

$$\text{wielkość}_{\text{zakładu}} = \max(\text{UNR}_{\text{PSR}}, \text{UNR}_{\text{WII}})$$

WIELKOŚĆ ZAKŁADU	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA
<b>mikro</b>	wielkość <sub>zakładu</sub> ≤ 0,50%
<b>mały</b>	wielkość <sub>zakładu</sub> należy do (0,50% , 1,50%]
<b>średni</b>	wielkość <sub>zakładu</sub> należy do (1,50% , 5,00%]
<b>duży</b>	wielkość <sub>zakładu</sub> > 5,00%

- Udział w rynku wg PSR

$$\text{UNR}_{\text{PSR}} = \frac{\text{Dział I}}{\sum_{\text{dział I}} \text{Dział I}} \quad \text{Dział II} \quad \text{UNR}_{\text{PSR}} = \frac{\text{Dział II}}{\sum_{\text{dział II}} \text{Dział II}}$$

gdzie:

RTUB – rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości)

SPB – składka przypisana brutto

- Udział w rynku wg WII

$$\text{UNR}_{\text{WII}} = \max\left(\frac{\text{RTUB}_{\text{LoB Life}}}{\sum_{\text{LoB Life-rynek}} \text{RTUB}_{\text{LoB Life}}}, \frac{\text{SPB}_{\text{LoB Non-life}}}{\sum_{\text{LoB Non-Life-rynek}} \text{SPB}_{\text{LoB Non-life}}}\right)$$

gdzie:

<sup>14</sup> Wielkość zakładu - *ibidem*

RTU<sub>LoB Life</sub> – rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe brutto dla linii biznesowych, zobowiązań z tytułu ubezpieczeń na życie i z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie,

SPB<sub>LoB Non-Life</sub> – składka przypisana brutto dla linii biznesowych, zobowiązań z tytułu umów ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie, zobowiązań z tytułu reasekuracji proporcjonalnej i nieproporcjonalnej ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie.

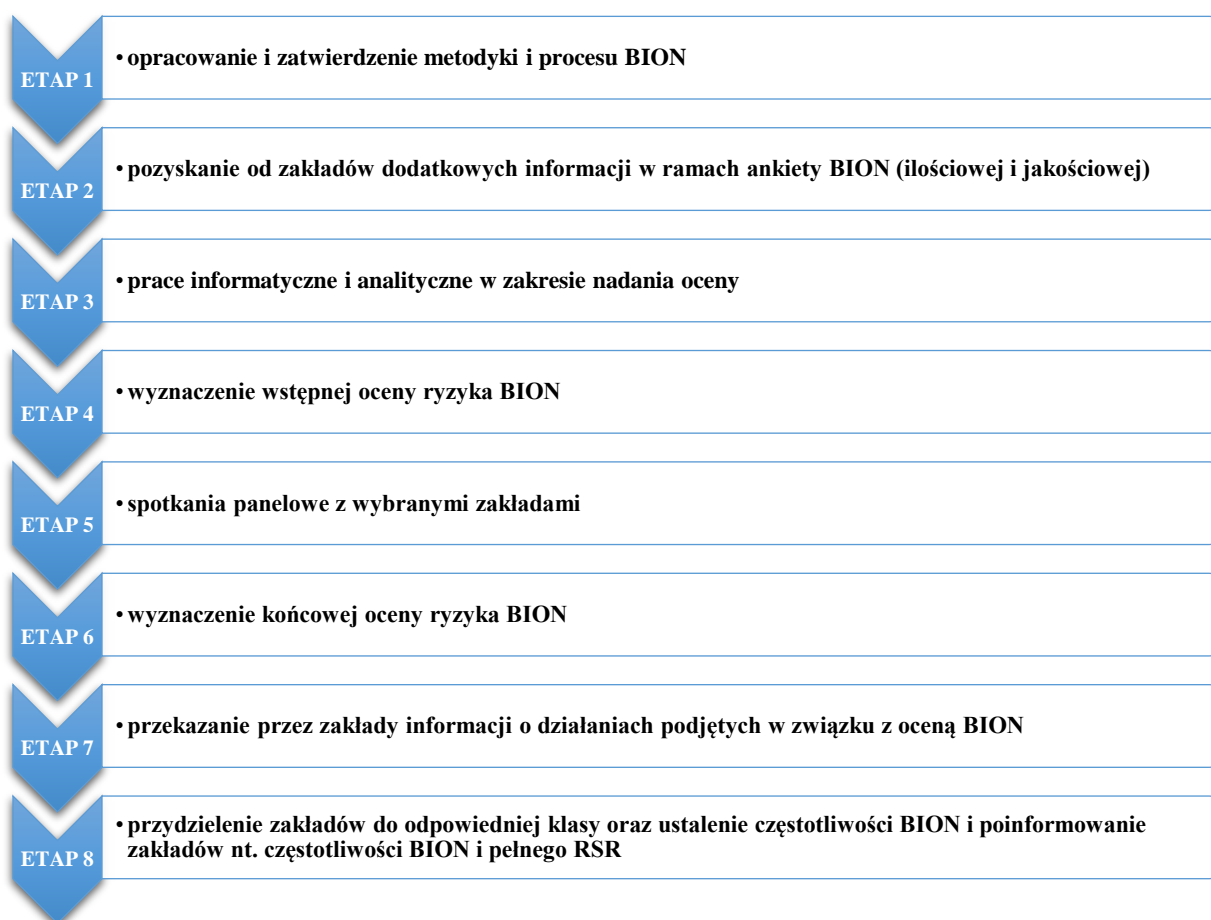
### 1.8. Organizacja procesu BION

Informacja o trybie przeprowadzania oceny BION jest przekazywana zakładom przed końcem roku, za który dokonywana będzie ocena.

W przypadku gdyby dla zakładu, któremu wskazano uproszczony tryb oceny BION, zaistniała jednak konieczność przeprowadzenia pełnej oceny BION, organ nadzoru poinformuje o tym zakład niezwłocznie po podjęciu ww. decyzji, jednak nie później niż do końca marca roku następującego po roku, za który przeprowadzana będzie ocena.

Główne etapy cyklu BION w przyporządkowaniu do poszczególnych faz, tj. działań przygotowawczych, nadawania oceny BION oraz działań podsumowujących zamieszczono w poniższym diagramie.

#### Schemat 3. Etapy procesu BION



W ramach procesu BION przewiduje się indywidualne spotkania panelowe z przedstawicielami wybranych zakładów, dla których przeprowadzana jest pełna ocena BION. Podstawowym



założeniem przedmiotowych spotkań jest przeprowadzenie dyskusji oraz uzyskanie komentarzy, w tym stanowiska zakładu w zakresie uzyskanej oceny, stwierdzonych nieprawidłowości oraz proponowanych i realizowanych działań naprawczych.

W terminie 7 dni od dnia otrzymania w formie elektronicznej wstępnej oceny BION zakład ma możliwość przekazania do organu nadzoru wyjaśnień mających istotne znaczenie dla tej oceny, jak również zgłoszenia potrzeby odbycia spotkania panelowego.

W ramach spotkań panelowych zalecane jest uczestnictwo:

- a) ze strony zakładu – przedstawiciele Zarządu oraz osób nadzorujących obszary, w których zidentyfikowano nieprawidłowości we wstępnej ocenie,
- b) ze strony UKNF – przedstawiciele departamentu odpowiedzialnego bezpośrednio za nadzór nad zakładem, przedstawiciele obszaru inspekcyjnego oraz licencyjnego (zapraszanych w zależności od indywidualnych problemów zidentyfikowanych w trakcie realizacji procesu BION),
- c) biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe oraz SFCR zakładu za rok objęty badaniem BION, jeżeli we wstępnej ocenie wskazano na istotne nieprawidłowości w obszarach badanych przez biegłego rewidenta.

Spotkania z zakładami polegać będą w szczególności na:

- a) przekazaniu przez zakład informacji mogących wpłynąć na zmianę oceny w odniesieniu do istotnych zagadnień wskazanych w ocenie wstępnej,
- b) wskazaniu przez przedstawicieli UKNF:
  - głównych uwarunkowań i spostrzeżeń dokonanych w wyniku weryfikacji materiałów oraz analiz przeprowadzonych w procesie BION,
  - niedociągnięć oraz zidentyfikowanych obszarów wymagających poprawy,
  - innych kwestii nadzorczych.

Możliwe będzie również przekazanie przez zakład w formie pisemnej dodatkowych wyjaśnień przed nadaniem ostatecznej oceny BION, niezależnie od rodzaju oceny BION (BION pełny i BION uproszczony). Należy zaznaczyć, że zakład powinien przekazać organowi nadzoru wszelkie informacje mogące wpłynąć na zmianę oceny w odniesieniu do istotnych zagadnień wskazanych przez organ nadzoru we wstępnej ocenie BION.

Spotkania dotyczące oceny BION mogą zostać zorganizowane również dla zakładu objętego oceną w trybie uproszczonym, w którym wystąpiły istotne, bieżące wydarzenia, mające wpływ lub mogące mieć wpływ na poziom materializacji ryzyka.

W przypadku przeprowadzenia oceny BION w trybie uproszczonym, wyniki tej oceny będą przekazywane zakładowi w formie skróconej. Jednakże nie oznacza to, że organ nadzoru nie może zastosować działań nadzorczych w stosunku do tego zakładu, w szczególności działań określonych w poniższym rozdziale.

### 1.9. Priorytetyzacja działań nadzorczych

Intensywność działań nadzorczych jest co do zasady zależna od oceny ryzyka oraz przynależności zakładu do kategorii. Działania ustalane indywidualnie dla każdego zakładu, z uwzględnieniem wszelkich innych okoliczności oraz prowadzonych czynności nadzorczych.

**Schemat 4. Intensywność działań nadzorczych**

Kategoria zakładu	INTENSYWNOŚĆ DZIAŁAŃ NADZORCZYCH				Ocena ryzyka zakładu
	podwyższona	umiarkowana	wysoka	wysoka	
Klasa 1	podwyższona	podwyższona	wysoka	wysoka	<p>Ocena budząca zastrzeżenia ryzyko podwyższone</p> <p><b>3,00</b></p> <p>2,50 – 3,24</p>
Klasa 2	umiarkowana	umiarkowana	podwyższona	wysoka	
Klasa 3	niska	umiarkowana	podwyższona	wysoka	
Klasa 4	niska	niska	umiarkowana	podwyższona	
	<p>Ocena dobra ryzyko niskie</p> <p><b>1,00</b></p> <p>1,00 – 1,74</p>	<p>Ocena zadowalająca ryzyko umiarkowane</p> <p><b>2,00</b></p> <p>1,75 - 2,49</p>	<p>Ocena budząca zastrzeżenia ryzyko podwyższone</p> <p><b>3,00</b></p> <p>2,50 – 3,24</p>	<p>Ocena niedostateczna ryzyko wysokie</p> <p><b>4,00</b></p> <p>3,25 – 4,00</p>	

Poniżej wymieniono wybrane działania nadzorcze, które mogą być inicjowane przez organ nadzoru w przypadku uzyskania przez zakład określonej oceny ryzyka i przypisania go do odpowiedniej kategorii w ramach BION. Nie wyłącza to możliwości zastosowania innych środków nadzorczych ad hoc, w przypadku identyfikacji takiej potrzeby:

- Przegląd wybranych strategii, procedur, zasad lub innych regulacji wewnętrznych zakładu w zakresach zidentyfikowanych jako zagrożone obszary ryzyka, w tym w szczególności związanych z systemem zarządzania lub wymogami wypłacalności.
- Żądanie dodatkowych wyjaśnień lub okresowego przekazywania przez zakład określonych danych z zakresów zidentyfikowanych jako zagrożone obszary ryzyka.
- Żądanie przekazania przez aktuarusza nadzorującego funkcję aktuarialną, biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego zakładu oraz biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie SFCR, informacji i wyjaśnień w zakresach zidentyfikowanych jako zagrożone obszary ryzyka.
- Zobowiązanie zakładu do ponownego zlecenia biegłemu rewidentowi badania prawidłowości i rzetelności sprawozdań finansowych lub SFCR sporządzanych przez zakład oraz kontroli ksiąg rachunkowych mającej na celu badanie gospodarki finansowej i wypłacalności zakładu, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w przeprowadzonym na zlecenie zakładu badaniu sprawozdania finansowego lub SFCR.

- Zobowiązanie zakładu do określenia krótko- i długookresowych działań mitygujących ryzyko w obszarach ryzyka zidentyfikowanych jako zagrożone.
- Wydanie zaleceń w stosunku do zakładu.
- Zobowiązanie zakładu w drodze decyzji do wykonania zaleceń.
- Zobowiązanie zakładu w drodze zalecenia do zwiększenia wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności.
- Zobowiązanie zakładu do wyliczenia wymogu kapitałowego z wykorzystaniem parametrów specyficznych lub modelu wewnętrznego.
- Przeprowadzenie wizyty nadzorczej w zakładzie (wizyta w obszarach ryzyka zidentyfikowanych jako zagrożone w zakresie związanym z systemem zarządzania lub wymogami wypłacalności).
- Przeprowadzenie kontroli działalności i stanu majątkowego zakładu (kontrola w obszarach ryzyka zidentyfikowanych jako zagrożone).
- Przeprowadzenie kompleksowej kontroli działalności i stanu majątkowego zakładu.
- Zobowiązanie zakładu do przeprowadzania dodatkowych testów zdolności zakładu do poniesienia niekorzystnych skutków zdarzeń lub przyszłych zmian warunków gospodarczych (dodatkowych testów warunków skrajnych).
- Nałożenie narzutu kapitałowego.
- Stwierdzenie, w przypadku osoby pełniącej funkcję kluczową, niespełnienia wymagań określonych w przepisach prawa.
- Nałożenie kar pieniężnych na zakład, członków Zarządu, prokurentów, zawieszanie ich w czynnościach, wnioskowanie o ich odwołanie.
- Zakazanie zakładowi swobodnego rozporządzania aktywami, dokonywania wypłat z zysku, zaciągania zobowiązań lub przekazania zarządu majątkiem wyznaczonej osobie.

### **1.9.1. BION a częstotliwość RSR**

Przynależność zakładów do poszczególnych kategorii, jak również wyniki oceny BION, będą stanowiły m.in. podstawę do zwolnienia zakładów z przekazywania określonych informacji do organu nadzoru, w tym częstotliwości przekazywania RSR.

Na podstawie art. 312 ust. 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) (dalej: Rozporządzenie Delegowane) zostanie ustalona częstotliwość przekazywania pełnego RSR dla każdego podmiotu indywidualnie mając na uwadze ocenę BION, jakość informacji zwartych w RSR, jak również częstotliwość przeprowadzania pełnej oceny BION, co oznacza, że w przypadku podjęcia przez organ

nadzoru decyzji o przeprowadzeniu oceny BION w trybie pełnym, wymagane będzie także przekazanie przez zakład RSR obejmującego rok, za który dokonana zostanie pełna ocena.

Jednocześnie w przypadku, jeżeli zakład nie zostanie zobowiązany do przekazania pełnego RSR za dany rok sprawozdawczy, zgodnie z art. 312 ust. 3 Rozporządzenia Delegowanego, będzie on zobowiązany do przekazania do organu nadzoru sprawozdania określającego wszelkie istotne zmiany zaistniałe w działalności i wynikach zakładu, systemie zarządzania, profilu ryzyka, wycenie do celów wypłacalności i zarządzania kapitałem w danym roku obrachunkowym oraz przedstawienia zwięzłego wyjaśnienia przyczyn i skutków tych zmian.

### 1.10. BION a dywidenda

Podobnie jak w latach poprzednich, bez względu na tryb oceny BION, ocena ta stanowić będzie jedno z kryteriów, od których zależna będzie rekomendacja wypłaty dywidendy przez zakłady działające w formie spółki akcyjnej.

Jednocześnie należy podkreślić, że otrzymanie przez zakład odpowiedniej oceny BION nie gwarantuje możliwości wypłaty dywidendy, ponieważ zakład musi spełnić pozostałe warunki określone w stanowisku organu nadzoru w sprawie założeń polityki dywidendowej na dany rok.

### 1.11. Algorytm BION

Skala ocen<sup>15</sup> została ustalona w taki sposób, aby każdemu wskaźnikowi, badanemu obszarowi czy zakładowi przydzielić klasyfikację wpływu w przedziale 1-4, gdzie „ocena 1” oznacza niskie ryzyko, a „ocena 4” oznacza wysokie ryzyko.

Dla wyznaczenia ocen dla poszczególnych wskaźników<sup>16</sup>, obszarów oraz pełnej oceny, przyjęto zaokrąglenie do dwóch miejsc po przecinku.

**Końcowa ocena ryzyka** w ramach BION wyznaczana jest w oparciu o poniższy wzór:

$$\text{Końcowa ocena ryzyka} = \max \left( \begin{array}{l} 85\% * \text{Ocena}_{\text{ryzyko mikroostrożnościowe}} + \\ 15\% * \text{Ocena}_{\text{ryzyko ochrony klientów}}, \\ \max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{ryzyka}}} \} \end{array} \right)$$

W ramach trybu BION uproszczonego nie jest nadawana ocena jakościowa, tak więc całość oceny ustalana jest na podstawie oceny ilościowej.

#### 1.11.1. Wyznaczanie oceny ilościowej i oceny jakościowej

W ramach trybu BION pełny, dla każdego z obszarów wyznaczana jest ocena ilościowa oraz ocena jakościowa zarządzania ryzykiem przez zakład.

Ocena ilościowa obszaru wyznaczana jest jako średnia ważona ocen oraz wag przypisanych do poszczególnych wskaźników, przy czym należy zaznaczyć, że w przypadku dezaktywacji

<sup>15</sup> Podstawową skalą ocen stosowaną do wszystkich ocenianych obszarów, z uwzględnieniem oceny końcowej BION – jest skala ciągła ocen od 1 do 4, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

<sup>16</sup> Wartości liczbowe wskaźników zaokrąglane są do czterech miejsc po przecinku.

wskaźnika waga pozostałych wskaźników ulega zmianie (wzrasta), a waga dezaktywowanego wskaźnika wynosi 0 (tj. nie jest on uwzględniany w wyliczaniu oceny ilościowej).

Ocena jakościowa wyznaczana jest na podstawie ocen poszczególnych zagadnień w ramach obszaru/podobszaru, biorąc pod uwagę m.in. najgorszą z tych ocen, wpływ poszczególnych ocenianych zagadnień na działalność zakładu oraz działania podejmowane przez zakład w celu mitygacji ryzyka lub eliminacji nieprawidłowości.

Na podstawie tych ocen wyznaczana jest ocena danego obszaru zgodnie z poniższą macierzą dla zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego, tj. dla ryzyka kredytowego, rynkowego oraz ubezpieczeniowego, a także dla obszaru Adekwatność kapitałowa.

**Schemat 5. Macierz wyznaczająca ocenę obszaru, z wyłączeniem obszaru „Zarządzanie ryzykiem mikroostrożnościowym” oraz „Ryzyko ochrony klientów”**

Ocena ilościowa \ Ocena jakościowa	Ryzyko niskie		Ryzyko umiarkowane		Ryzyko podwyższone		Ryzyko wysokie	
<b>Dobra</b>	[1,00 , 1,25)	[1,00 , 1,25)	[1,25 , 1,75)	[1,75 , 2,00)	[2,00 , 2,50)	[2,50 , 2,75)	[2,75 , 3,25)	[3,25 , 3,50)
<b>Zadowolająca</b>	[1,00 , 1,75)	[1,00 , 1,75)	[1,75 , 2,50)	[1,75 , 2,50)	[2,50 , 3,25)	[2,50 , 3,25)	[3,25 , 4,00]	[3,25 , 4,00]
<b>Budząca zastrzeżenia</b>	[1,50 , 1,75)	[1,75 , 2,25)	[2,25 , 2,50)	[2,50 , 3,00)	[3,00 , 3,25)	[3,25 , 3,75)	[3,75 , 4,00]	[3,75 , 4,00]
<b>Niedostateczna</b>	[2,00 , 2,50)	[2,50 , 2,75)	[2,75 , 3,25)	[3,25 , 3,50)	[3,50 , 4,00]	[3,50 , 4,00]	4,00	4,00

lub poniższym wzorem:

$$\begin{aligned} \text{ocena obszaru} &= \\ &= \max \left( 1; \min \left( 4; \begin{cases} \text{ocena ilościowa} - 0,5 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,00; 1,75) \\ \text{ocena ilościowa} & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,75; 2,50) \\ \text{ocena ilościowa} + 0,5 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [2,50; 3,25) \\ \text{ocena ilościowa} + 1,0 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right) \end{aligned}$$

Odnosnie do oceny obszaru „Zarządzanie ryzykiem mikroostrożnościowym” oraz obszaru „Ryzyko ochrony klientów” (dla BION w trybie pełnym), ocena ilościowa i jakościowa stanowiąc będą po 50% oceny obszaru, zgodnie z poniższym wzorem:

$$\text{Ocena obszaru} = \max \left( \left( 50\% * \text{ocena ilościowa} + 50\% * \text{ocena jakościowa} \right), \max\{korekta_{ocena_{obszaru}}\} \right)$$

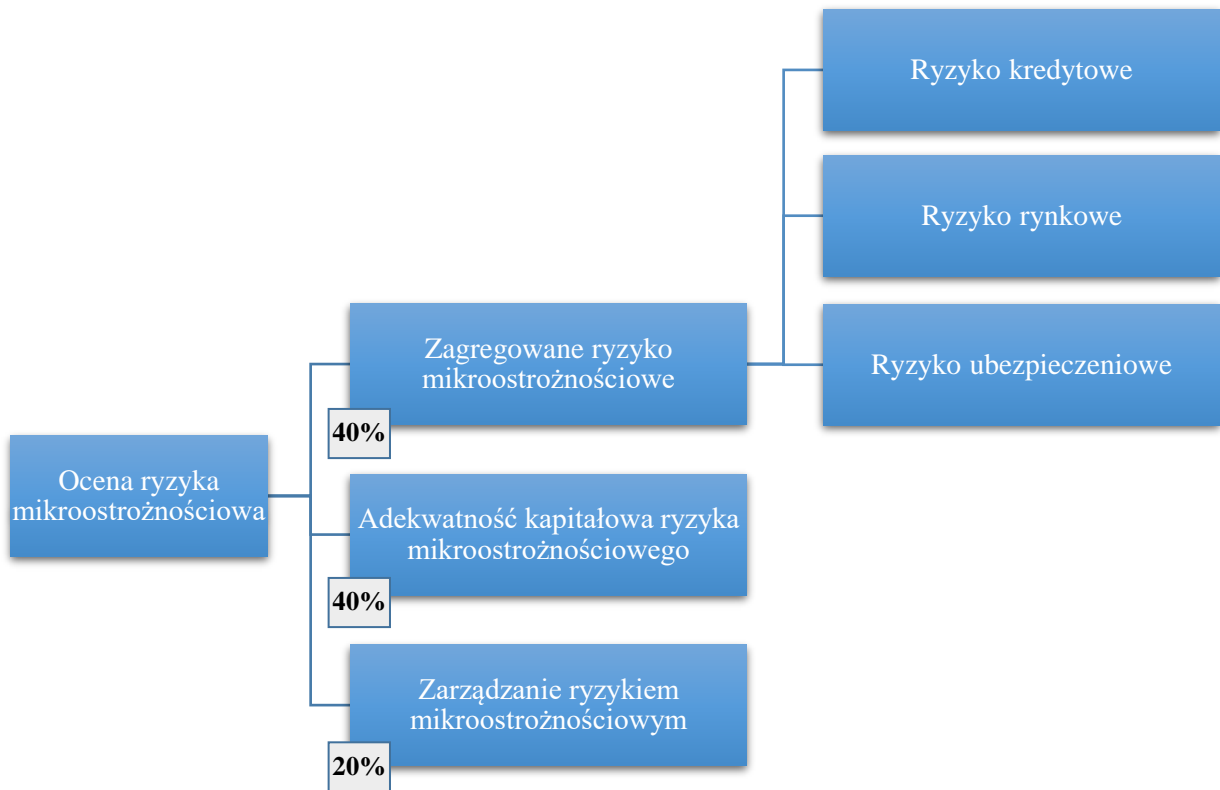
Przy wyliczeniu oceny obszaru, jak również oceny końcowej BION, uwzględniane są zdarzenia (np. wystąpienie braku pokrycia wymogu kapitałowego) lub ryzyka wynikające z zarządzania zakładem/prowadzenia działalności (np. ocena obszaru ryzyko klientów wskazuje na wysokie ryzyko), które mogą pogorszyć ostateczną ocenę – nadawana jest gorsza z ocen: oceny wynikającej z wyliczenia oceny na podstawie ww. wzorów oraz wartości nałożonej korekty jakościowej (oznaczonej we wzorze jako  $\max\{korekta_{ocena_{obszaru}}\}$ ).

### 1.11.2. Sposób wyznaczania mikroostrożnościowej oceny ryzyka dla zakładów innych niż mały TUV

Mikroostrożnościowa ocena ryzyka składa się z zagregowanego ryzyka, adekwatności kapitałowej oraz zarządzania. Poszczególne komponenty ryzyka mikroostrożnościowego, jak również wagi głównych obszarów zaprezentowane są poniżej, zaś sposób wyznaczania wag poszczególnych komponentów zagregowanego ryzyka jest opisany w dalszej części rozdziału.

$$Ocena_{\text{ryzyko mikroostrożnościowe}} = \max \left( \begin{array}{l} 40\% Ocena_{\text{Adekwatność kapitałowa}} \\ 40\% Ocena_{\text{Zagregowane ryzyko}} \\ 20\% Ocena_{\text{Zarządzanie}} \end{array} , \max \{ korekta_{ocena_{\text{ryzyka}}} \} \right)$$

Schemat 6. Ocena ryzyka mikroostrożnościowa dla zakładów innych niż mały TUV



W celu jak najdokładniejszego odwzorowania struktury ryzyk każdego zakładu, komponentom składającym się na obszar „Zagregowane ryzyko mikroostrożnościowe” przypisywane są wagi zgodnie z udziałem poszczególnych modułów w SCR, co zostało szczegółowo opisane poniżej.

$$Ocena_{\text{zagregowane ryzyko}} = \sum_{i=1}^3 SCR'_i \cdot Ocena_{\text{ryzyka}_i}$$

gdzie:

$SCR'_i$  – waga odpowiednio dla ryzyka kredytowego, rynkowego oraz ubezpieczeniowego nadawana indywidualnie w zależności od istotności wymogu kapitałowego danego ryzyka

w sumie wymogów kapitałowych dla ryzyk wchodzących w skład oceny zagregowanego ryzyka:  $SCR'_i = \frac{SCR_i}{\sum_{i=1}^3 SCR_i}$

$SCR_i$  – wartość wymogu kapitałowego odpowiednio dla ryzyka kredytowego, rynkowego oraz ubezpieczeniowego, przy czym wymóg kapitałowy dla ryzyka ubezpieczeniowego należy rozumieć jako zagregowany wymóg kapitałowy dla ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach na życie, ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyka ubezpieczeniowego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych za pomocą macierzy pkt 1 załącznika do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej.

$Ocena\_ryzyka_i$  – ocena ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego, ryzyka ubezpieczeniowego.

### **1.11.3. Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych T UW**

Zgodnie z postanowieniami art. 109 ust. 5 ustawy do towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych (dalej: T UW) uznanego za małe T UW nie stosuje się przepisów ustawy dotyczących kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego.

W związku z powyższym wskaźniki, które wyliczane są na podstawie ww. wartości oraz wartości powiązanych z nimi, nie mają zastosowania do małego T UW. W rozdziałach dotyczących zagregowanego ryzyka, tj. 3. Ryzyko kredytowe, 4. Ryzyko rynkowe oraz 5. Ryzyko ubezpieczeniowe, wskazano, które ze wskaźników dotyczą, bądź nie dotyczą działalności małego T UW. W przypadku, jeżeli nie zostało to wprost wskazane, dany wskaźnik zostanie użyty w ocenie BION dla małego T UW. Ocena zagregowanego ryzyka będzie wyznaczona na podstawie zestawu ww. wskaźników, bez uwzględnienia podziału na ww. ryzyka.

W przypadku małego T UW brak podziału na ryzyko kredytowe, rynkowe oraz ubezpieczeniowe nie będzie miał wpływu na wartość udziału zagregowanego ryzyka w ocenie ryzyka mikroostrożnościowego, który wynosi 40%.

### **1.11.4. Wartości graniczne wskaźników**

Wartości wskaźników wyznaczone dla danego zakładu są porównywane z wartościami granicznymi i na podstawie tych porównań nadawane są oceny poszczególnym wartościom wskaźników. Kryteria porównania ustalane są indywidualnie dla każdego wskaźnika.

Dla oceny wskaźników w BION będą wykorzystywane poniższe rodzaje granic:

- granice eksperckie – stała wartość określająca obiektywną granicę dla wartości wskaźnika, określona w wyniku analiz, przy wykorzystaniu doświadczeń międzynarodowych,
- granice empiryczne – wartość bazująca na statystykach rynkowych, głównie poprzez estymację różnych wartości miar statystycznych (miara dopasowana do poszczególnych wskaźników), obliczonych na podstawie wyników z okresu podlegającego ocenie lub ostatnich lat,

- granice ekspercko-empiryczne (mieszane).

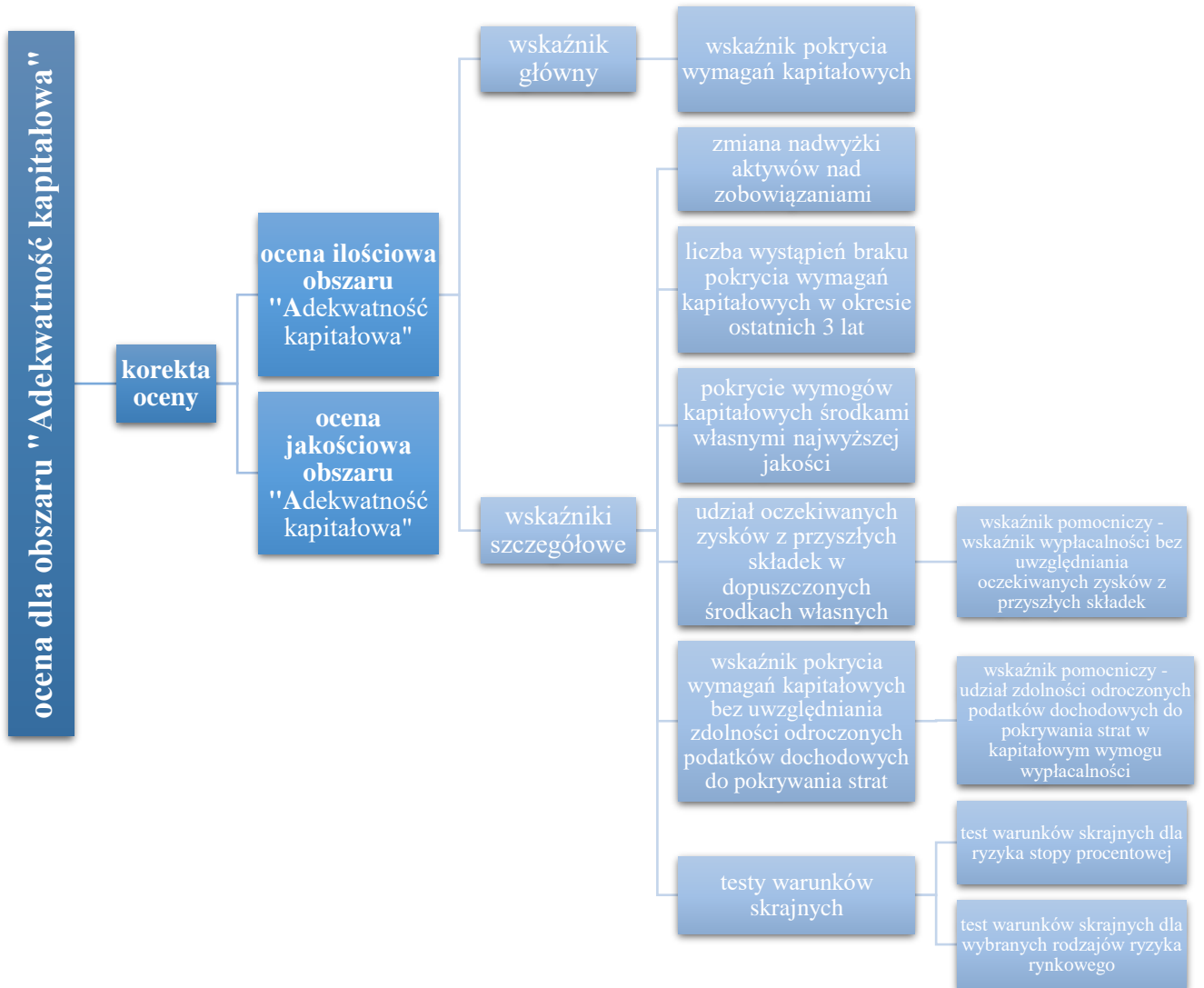
Granice dla poszczególnych wskaźników będą wyznaczane z uwzględnieniem charakteru i specyfiki działalności zakładu tak, aby uzyskać jak najbardziej dokładną i adekwatną ocenę. Oznacza to, że ta sama wartość wskaźnika, w zależności od zakładu, może być oceniona w różny sposób.



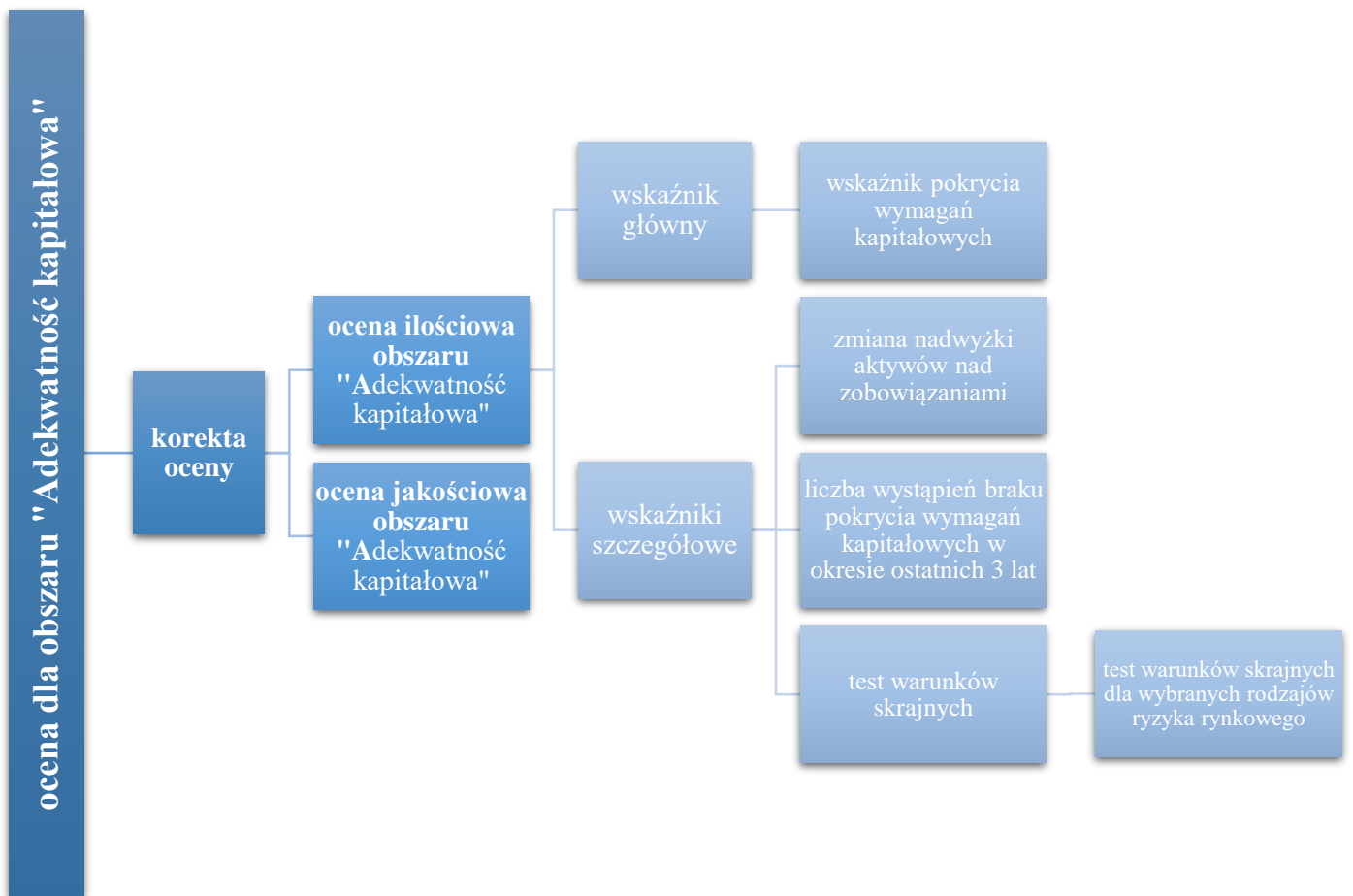
## 2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

Ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

**Schemat 7. Ocena dla obszaru „Adekwatność kapitałowa” dla zakładów innych niż mały TUW**



**Schemat 8. Ocena dla obszaru „Adekwatność kapitałowa” dla małych TUW**



### 2.1. Wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych

- Małe TUW:

$$PWK = NAZ$$

- Zakłady inne niż małe TUW:

$$PWK = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR}, \frac{\acute{S}W_{MCR}}{MCR}\right)$$

gdzie:

NAZ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

$\acute{S}W_{MCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

## 2.2. Wskaźniki szczegółowe obszaru „Adekwatność Kapitałowa”

### 2.2.1. Zmiana nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami

$$Z_{NAZ} = \sum_{i=-2}^{i=0} \left( \frac{NAZ_i - NAZ_{i-1}}{NAZ_{i-1}} \right) * w_i$$

W zależności od ilości lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

$w_i = 1$  gdy  $i = 0$  (dla okresu 2 lat);

gdzie:

$NAZ_i$  – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w roku  $i$ , gdzie  $i=0$  to rok, za który nadawana jest ocena BION

Ocena może być skorygowana w górę (polepszenie oceny) w przypadku, gdy wartość wskaźnika PWK dla okresu, za który przeprowadzana jest ocena BION wynosi co najmniej 175% dla zakładów działu I lub 150% dla zakładów działu II. Dodatkowo ocena wskaźnika może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

### 2.2.2. Liczba wystąpień braku pokrycia wymagań kapitałowych w okresie ostatnich 3 lat

Ocenie podlegają wyniki z 11 ostatnich kwartałów (bez okresu sprawozdawczego, za który sporządzana jest ocena), przy czym w przypadku danych za IV kwartały uwzględniane są dane ze sprawozdań rocznych (o ile są dostępne).

$$LPWK = \sum_{t=-11}^{-1} m_t * \omega_t$$
$$\omega_t = \begin{cases} 1 & \text{gdy } t \in [-11, -8] \\ 2 & \text{gdy } t \in [-7, -4] \\ 3 & \text{gdy } t \in [-3, -1] \end{cases}$$

- Małe TUW:

$$m_t = \begin{cases} 1 & PWK_t < 0 \\ 0 & \text{wpp} \end{cases}$$

$$PWK_t = NAZ$$

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$m_t = \begin{cases} 1 & \text{gdy } PWK_t < 100,00\% \\ 0 & \text{gdy } PWK_t \geq 100,00\% \end{cases}$$

$$PWK_t = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR}, \frac{\acute{S}W_{MCR}}{MCR}\right)$$

gdzie:

NAZ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

$\acute{S}W_{MCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w związku z naruszeniem limitów określonych w zobowiązaniach/deklaracjach inwestorskich albo określonym przez zakład apetycie na ryzyko.

### 2.2.3. Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$W\acute{S}W_{kat1} = \frac{\acute{S}W_{kat1}}{\max(SCR, MCR)}$$

gdzie:

$\acute{S}W_{kat1}$  – wartość dopuszczonych podstawowych środków własnych kat. 1

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

### 2.2.4. Udział oczekiwanych zysków z przyszłych składek w dopuszczonych środkach własnych

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$EPIFP = \frac{EPIFP'}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

EPIFP' – oczekiwane zyski z przyszłych składek – ogółem

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

Ocena może być skorygowana w przypadku, gdy wskaźnik wypłacalności bez uwzględnienia oczekiwanych zysków z przyszłych składek ( $PWK_{EPIFP}$ ) wynosi co najmniej 175% w przypadku zakładów działu I lub co najmniej 150% w przypadku zakładów działu II:

$$PWK_{EPIFP} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR-EPIFP}}{SCR}, \frac{\acute{S}W_{MCR-EPIFP}}{MCR}\right).$$

### 2.2.5. Wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych bez uwzględnienia zdolności odroczonej podatków dochodowych do pokrywania strat

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$PWK_{LAC DT} = \frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR - LAC DT}$$

gdzie:

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

LAC DT – zdolność odroczonej podatków dochodowych do pokrywania strat

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana na podstawie wartości wskaźnika pomocniczego:

$$PWK_{LAC DT SCR} = \frac{- LAC DT}{SCR}$$

### 2.2.6. Testy warunków skrajnych

#### 2.2.6.1. Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej<sup>17</sup>

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$TWS_{stopa\%} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR - przed stresem}}{SCR_{po stresie}}, \frac{\acute{S}W_{MCR - przed stresem}}{MCR_{po stresie}}\right)$$

gdzie:

$\acute{S}W_{SCR - przed stresem}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności przed stresem

$\acute{S}W_{MCR - przed stresem}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego przed stresem

SCR<sub>po stresie</sub> – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

MCR<sub>po stresie</sub> – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

<sup>17</sup> Do wyliczenia wskaźnika brane są wyniki testu warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej Wariant 1.

### 2.2.6.2. Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego

- Małe TUV:

$$TWS_{rynkowe} = 1 - \frac{NAZ_{po\ stresie}}{NAZ_{przed\ stresem}}$$

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$TWS_{rynkowe} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}, \frac{\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}}\right)$$

gdzie:

$NAZ_{po\ stresie}$  – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami po stresie

$NAZ_{przed\ stresem}$  – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami przed stresem

$\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$  – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$  – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

### 2.3. Ocena jakościowa obszaru „Adekwatność kapitałowa”

Ocena jakościowa obszaru opiera się w szczególności na informacjach dotyczących:

- struktury środków własnych,
- jakości wyliczeń minimalnego wymogu kapitałowego i kapitałowego wymogu wypłacalności,
- zarządzania kapitałem, odpowiedniego planowania rozwoju środków własnych w horyzoncie czasowym planowania biznesowego,
- ustanowionego bufora kapitałowego, apetytu na ryzyko,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. adekwatności kapitałowej wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- jakości wyliczeń i wyników testów warunków skrajnych,
- wysokości planowanego na kolejny rok wskaźnika pokrycia wymagań kapitałowych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Adekwatność kapitałowa,
- spełnienia wymogów w zakresie ORSA oraz jej adekwatności do profilu ryzyka zakładu, w tym zapewnienia ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności i minimalnym wymogiem kapitałowym.

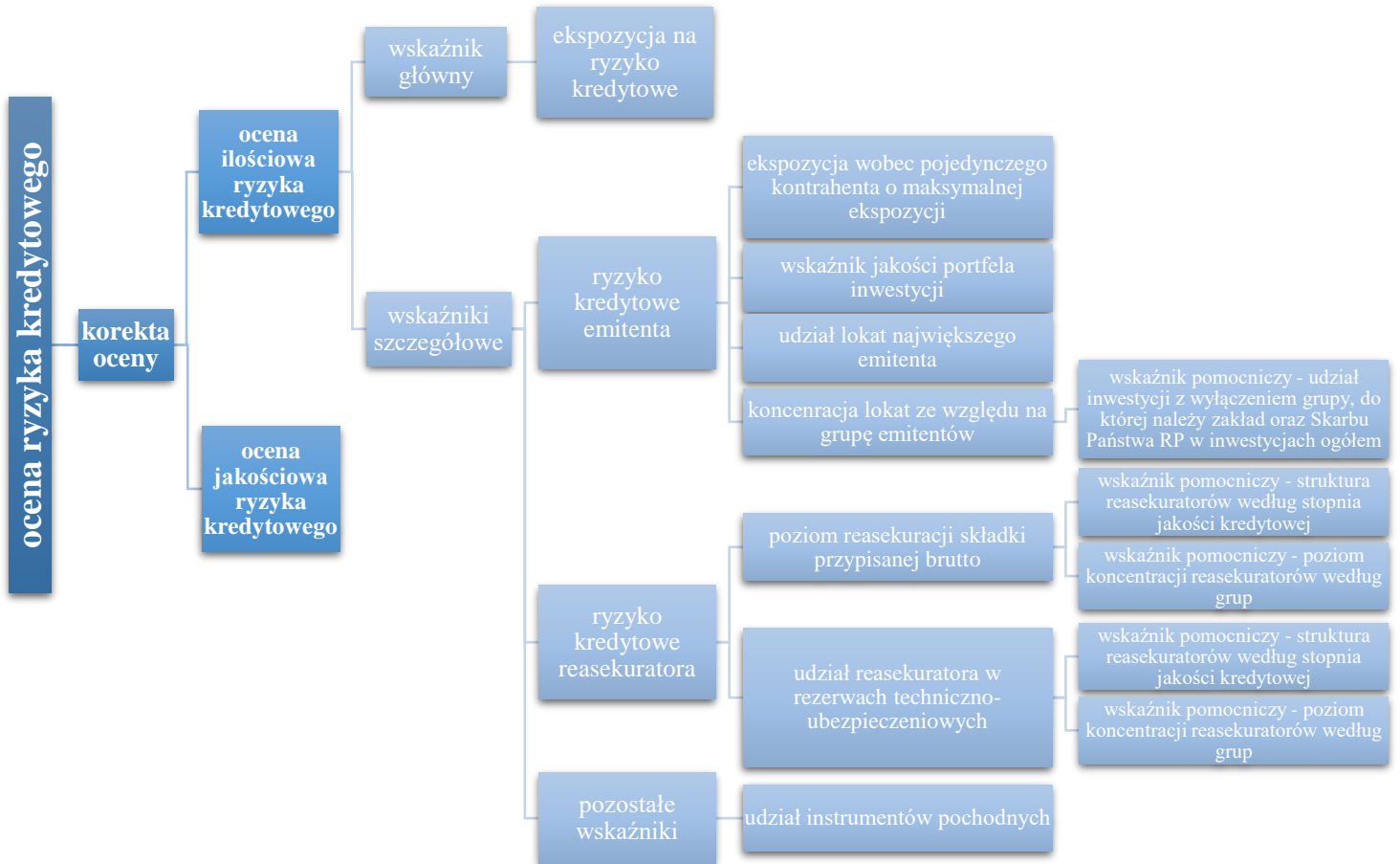
#### **2.4. Korekta oceny adekwatności kapitałowej**

1. Jeżeli przedmiotem umowy reasekuracji jest ryzyko straty podstawowych środków własnych spowodowane realizacją negatywnego scenariusza/zdarzenia (zdefiniowanego w formule standardowej SCR), wówczas ocena adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 2,50.
2. Jeżeli zaszła niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności lub minimalnym wymogiem kapitałowym w roku, w którym nadawana lub dokonywana jest ocena BION, do dnia przekazania oceny BION, lub istnieje niebezpieczeństwo takiej niezgodności w ciągu najbliższych 3 miesięcy od dnia przekazania oceny BION, to ocena adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 3,00.
3. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to ocena adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 4,00.
4. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust. 2 ustawy, to ocena adekwatności kapitałowej wynosi 4,00.
5. Jeśli zakład nie spełnił na dzień 31 grudnia wymogu w zakresie środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych oraz pokrycie wymogu kapitałowego w kolejnym kwartale roku następującego po roku, za który nadawana jest ocena BION, nie przekroczyło 110%, to ocena adekwatności kapitałowej wynosi 4,00.
6. Jeżeli po przekazaniu przez zakład sprawozdań, na podstawie których dokonywane są wyliczenia, Walne Zgromadzenie lub odpowiedni organ wskazany w statucie zakładu zatwierdzi postanowienie o dopłatach od członków do kapitału, to informacja o wysokości tych dopłat zostanie odpowiednio uwzględniona przy ocenie jakościowej obszaru Adekwatność kapitałowa po przekazaniu informacji przez zakład.

### 3. RYZYKO KREDYTOWE

Ocena obszaru „Ryzyko kredytowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 9. Ocena dla ryzyka kredytowego<sup>18</sup>



#### 3.1. Ekspozycja na ryzyko kredytowe

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$ERK = \frac{SCR_{kredytowe}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{kredytowe}$  – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla modułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

<sup>18</sup> Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych TUV został określony w pkt 1.11.2.



W ocenie wskaźnika będzie brana także pod uwagę ekspozycja na ryzyko kredytowe wynikająca z alokacji kapitału na poszczególne podmoduły ryzyka, uwzględnianych w podstawowym SCR, metodą Eulera.

### 3.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego emitenta

#### 3.2.1. Ekspozycja wobec pojedynczego kontrahenta o maksymalnej ekspozycji

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$PLGD_1 = \frac{LGD_1 * \frac{K_{CQS}}{7}}{\dot{S}W_{SCR/MCR} - \max(SCR; MCR)}$$

gdzie:

$LGD_1$  – strata z tytułu niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w rozumieniu Rozporządzenia Delegowanego 2015/35

$K_{CQS}$  – stopień jakości kredytowej przyporządkowany na podstawie ratingu kontrahenta (w przypadku braku ratingu automatycznie zostanie przyporządkowany rating „9 – rating niedostępny” ( $K_{CQS} = 7$ ))

$\dot{S}W_{SCR/MCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego w zależności od tego, który z wymogów jest większy

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

#### 3.2.2. Wskaźnik jakości portfela inwestycji

$$WJP = \frac{\sum I_{CQS}}{I}$$

gdzie:

CQS – stopień jakości kredytowej

$I_{CQS}$  – wartość inwestycji<sup>19</sup>, których stopień jakości kredytowej zawiera się w przedziale [0,3], innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym

---

<sup>19</sup> Jako inwestycje należy rozumieć aktywa wykazywane w bilansie dla celów wypłacalności w pozycji „Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)” (S.02.01.C0010/R0070), które powinny być równe wartości bilansowej aktywów na ryzyko zakładu wykazywanych w formularzu S.06.02 z wyłączeniem: środków pieniężnych; depozytów zbywalnych (ekwiwalenty środków pieniężnych), depozytów u cedentów, pożyczek i pożyczek zabezpieczonych hipotecznie, nieruchomości (do użytku własnego), rzeczowych aktywów trwałych (do użytku własnego), nieruchomości (w budowie do użytku własnego) oraz wartości bilansowej instrumentów pochodnych na ryzyko zakładu wykazywanych w formularzu S.08.01, których wartość jest większa od 0.

funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

$I$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe.

### 3.2.3. Udział lokat największego emitenta

$$U_E = \frac{I_{maxE}}{I}$$

gdzie:

$I_{maxE}$  – wartość inwestycji emitenta o największym udziale w inwestycjach innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe (z wyłączeniem Skarbu Państwa RP oraz z wyłączeniem udziałów w jednostkach powiązanych oraz udziałów kapitałowych)

$I$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Ocena wskaźnika będzie korygowana (polepszenie oceny o jedną klasę) w przypadku, gdy stopień jakości kredytowej największego emitenta znajduje się w przedziale [0,2].

### 3.2.4. Koncentracja lokat ze względu na grupę emitentów

$$Lokaty\_grupa_{HHI} = \sum \left( \frac{Lokaty_g}{\sum Lokaty_g} \right)^2$$

gdzie:

$g$  – grupa kapitałowa inna niż grupa, do której należy zakład oraz inna niż Skarb Państwa RP

$Lokaty_g$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe dla emitentów należących do grupy  $g$  (z wyłączeniem grupy, do której należy zakład oraz Skarbu Państwa RP)

Ocena wskaźnika może być skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od:

- stopnia jakości kredytowej emitentów wchodzących w skład grup (lub grup, jeśli takie ratingi są dostępne w organie nadzoru) o najwyższych udziałach w lokatach;

- udziału inwestycji z wyłączeniem grupy, do której należy zakład oraz Skarbu Państwa RP w inwestycjach ogółem przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$U_{GE} = \frac{\sum Lokaty_g}{I}$$

gdzie:

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

### 3.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego reasekuratora

#### 3.3.1. Poziom reasekuracji składki przypisanej brutto

$$URS = \frac{URSPB}{SPB}$$

gdzie:

URSPB – udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto

SPB – składka przypisana brutto

Ocena wskaźnika może być skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od:

- oceny struktury reasekuratorów według stopnia jakości kredytowej wyznaczonej przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$KCQS_R = \frac{\sum KN_{CQS}}{KN}$$

gdzie:

CQS – stopień jakości kredytowej

KN<sub>CQS</sub> – kwoty należne z umów reasekuracji ogółem zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, dla których stopień jakości kredytowej zawiera się w przedziale [4,6] oraz dla których suma kwot należnych z umów reasekuracji ogółem jest dodatnia

KN – suma dodatnich kwot należnych z umów reasekuracji ogółem

- poziomu koncentracji reasekuratorów według grup obliczonej według wzoru:

$$U_{RWG} = \sum \left( \frac{KN_j}{\sum KN_j} \right)^2$$

gdzie:

*j* – grupa, w której istnieje co najmniej jeden zakład ubezpieczeń/reasekuracji, który wykazał dodatnie kwoty należne z umów reasekuracji ogółem

$KN_j$  – suma kwot należnych z umów reasekuracji ogółem zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, które wykazały dodatnią sumę kwot należnych ogółem oraz należą do  $j$ -tej grupy

### 3.3.2. Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

$$URR = \frac{RBE + NTR - ZTDR}{BE}$$

gdzie:

RBE – kwoty należne z umów reasekuracji

NTR – należności od reasekuratorów

ZTDR – zobowiązania wobec reasekuratorów

BE – najlepsze oszacowanie

Ocena wskaźnika może być skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od:

- oceny struktury reasekuratorów według stopnia jakości kredytowej wyznaczonej przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$KCQS_R = \frac{\sum KN_{CQS}}{KN}$$

gdzie:

CQS – stopień jakości kredytowej

$KN_{CQS}$  – kwoty należne z umów reasekuracji ogółem zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, dla których stopień jakości kredytowej zawiera się w przedziale [4,6] oraz dla których suma kwot należnych z umów reasekuracji ogółem jest dodatnia

KN – suma dodatnich kwot należnych z umów reasekuracji ogółem

- poziomu koncentracji reasekuratorów według grup obliczonej według wzoru:

$$U_{RWG} = \sum \left( \frac{KN_j}{\sum KN_j} \right)^2$$

gdzie:

$j$  – grupa, w której istnieje co najmniej jeden zakład ubezpieczeń/reasekuracji, który wykazał dodatnie kwoty należne z umów reasekuracji ogółem

$KN_j$  – suma kwot należnych z umów reasekuracji ogółem zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, które wykazały dodatnią sumę kwot należnych ogółem oraz należą do  $j$ -tej grupy

### 3.4. Pozostałe wskaźniki oceny „Ryzyka kredytowego”

#### 3.4.1. Udział instrumentów pochodnych

- Mały TUV:

$$UIP = \frac{IP_Z}{NAZ}$$

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$UIP = \frac{IP_Z}{\hat{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$IP_Z$  – wartość nominalna instrumentów pochodnych służących efektywnemu zarządzaniu portfelem lub dopasowaniu przepływów pieniężnych z aktywów i zobowiązań wykorzystywanych w kontekście portfeli objętych korektą dopasowującą (innych niż instrumenty pochodne posiadane w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub umowach, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

$\hat{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

$NAZ$  – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

Ocena wskaźnika może być skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od stopnia jakości kredytowej kontrahentów instrumentów pochodnych.

### 3.5. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko kredytowe”

Ocena jakościowa obszaru opiera się na informacjach dotyczących bezpieczeństwa, jakości i dywersyfikacji, w tym braku nadmiernego uzależnienia od jednego, określonego kontrahenta lub grupy kontrahentów powiązanych ze sobą, a w szczególności:

- środków zastosowanych przez zakład w celu określania, mierzenia i monitorowania ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- sposobu uwzględnienia ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego) w ORSA, SFCR oraz RSR,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w zakładzie wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- sposobu weryfikacji przez zakład odpowiedniości zewnętrznych ocen kredytowych z zewnętrznymi instytucjami oceny wiarygodności kredytowej,
- sposobu przeprowadzenia wewnętrznych dodatkowych ocen wiarygodności kredytowej dla określonych przez zakład wybranych inwestycji,

- sposobu wywiązywania się przez zakład z obowiązków wynikających z EMIR<sup>20</sup>,
- sposobów zarządzania ekspozycjami na ryzyko kredytowe,
- zasad zarządzania ryzykiem kredytowym wynikających z zasad określonych przez grupę kapitałową, do której należy zakład, w zakresie:
  - elementów zarządzania ryzykiem kredytowym zakładu wynikających z wytycznych/polityk/priorytetów ustalonych na poziomie grupy kapitałowej,
  - rodzajów oraz wysokości limitów dotyczących ryzyka kredytowego narzuconych zakładowi przez grupę oraz ich związku z wartościami ustalonymi dla całej grupy,
  - możliwości wpływania przez zakład na politykę zarządzania ryzykiem kredytowym w ramach grupy wywołującą skutki dla zakładu,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Ryzyko kredytowe.

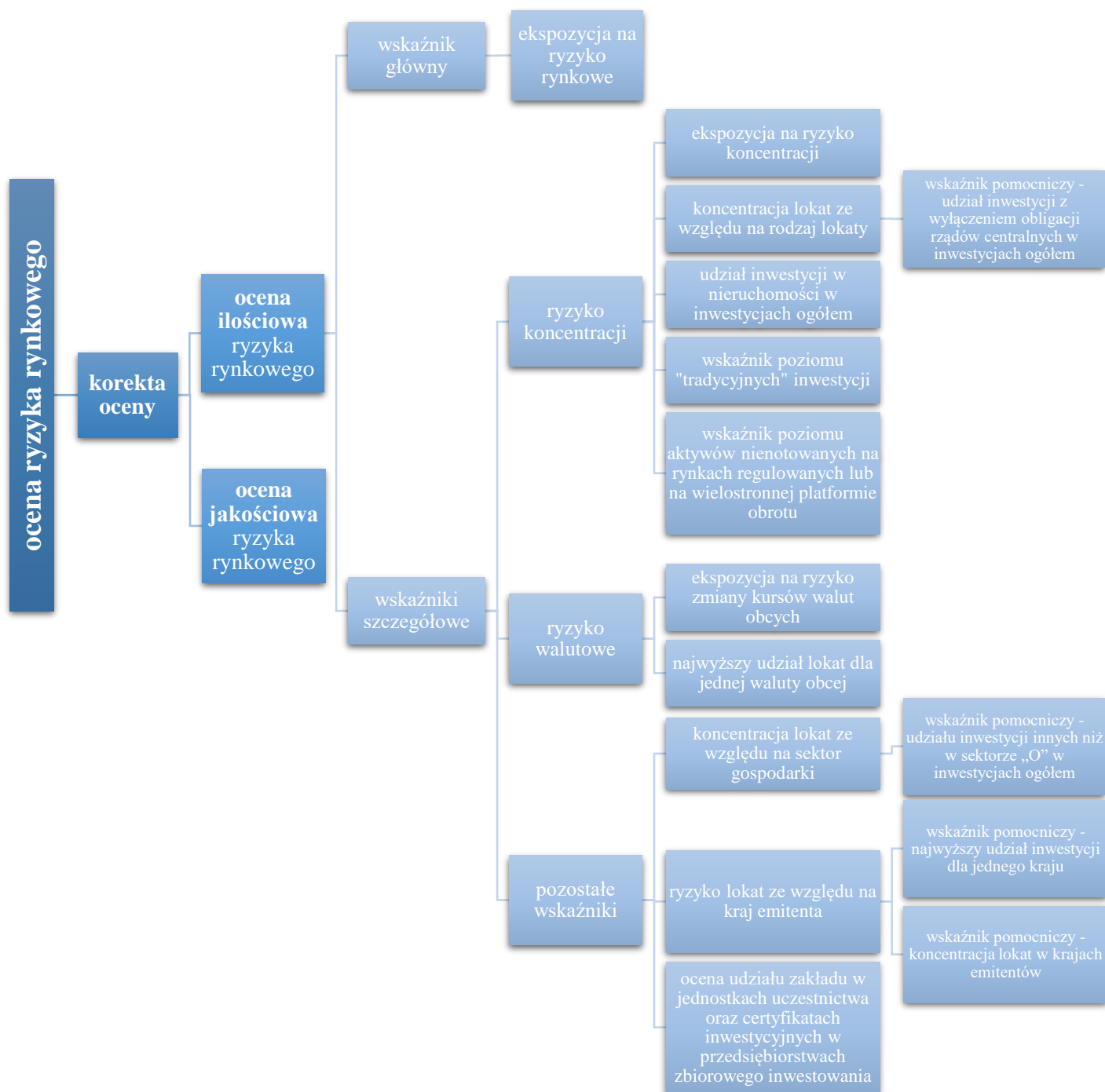
---

<sup>20</sup> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji zmienione Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/834 z dnia 20 maja 2019 r.

#### 4. RYZYKO RYNKOWE

Ocena obszaru „Ryzyko rynkowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

**Schemat 10. Ocena dla ryzyka rynkowego<sup>21</sup>**



<sup>21</sup> Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych TUV został określony w pkt 1.11.2.

#### 4.1. Ekspozycja na ryzyko rynkowe

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$ERR = \frac{SCR_{rynkowe}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{rynkowe}$  – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka rynkowego

$\acute{S}W_{SCR}$  - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

W ocenie wskaźnika będzie brana także pod uwagę ekspozycja na ryzyko rynkowe wynikająca z alokacji kapitału na poszczególne podmoduły ryzyka, uwzględnianych w podstawowym SCR, metodą Eulera.

#### 4.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny koncentracji aktywów

##### 4.2.1. Ekspozycja na ryzyko koncentracji

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$KP = \frac{SCR_{koncentracji}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{koncentracji}$  – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka koncentracji

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

##### 4.2.2. Koncentracja lokat ze względu na rodzaj lokaty

$$CIC_G = \frac{\sum_{i=1}^{10} (2i - 10 - 1) CIC_i}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{CIC}}$$

dla obserwacji  $CIC_i$  posortowanych w kolejności rosnącej

gdzie:

$i = 1$  dla kategorii aktywów CIC 0,  $i = 2$  dla kategorii CIC 1 (z wyłączeniem kategorii CIC##11),  $i = 3$  dla kategorii CIC 2,  $i = 4$  dla kategorii CIC 3,  $i = 5$  dla kategorii CIC 4,  $i = 6$  dla kategorii CIC 5,  $i = 7$  dla kategorii CIC 6,  $i = 8$  dla kategorii CIC 7 (z wyłączeniem kategorii CIC##71, CIC##72 oraz CIC##75),  $i = 9$  dla kategorii CIC 9 (z wyłączeniem kategorii CIC##93, CIC##95 oraz CIC##96), dla instrumentów pochodnych, których wartość jest dodatnia:  $i=10$  łącznie dla kategorii A-F

$CIC_i$  – wartość bilansowa dla celów wypłacalności składników aktywów z nadanym kodem identyfikacji CIC należących do  $i$ -tej kategorii lokat



$\overline{CIC}$  – średnia arytmetyczna z wszystkich kategorii  $CIC_i$

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od udziału inwestycji z wyłączeniem obligacji rządów centralnych w inwestycjach ogółem przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$U_{RL} = \frac{\sum CIC_i}{I}$$

gdzie:

I - wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

#### **4.2.3. Udział inwestycji w nieruchomości w inwestycjach ogółem**

$$U_n = \frac{I_n}{I}$$

gdzie:

$I_n$  – wartość inwestycji w nieruchomości (nieruchomości (biurowe i komercyjne), nieruchomości (mieszkalne) oraz nieruchomości (w budowie))

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

#### **4.2.4. Wskaźnik poziomu „tradycyjnych” inwestycji**

$$WTI = \frac{TR}{I}$$

gdzie:

TR – wartość bilansowa obligacji państwowych, obligacji korporacyjnych, akcji i udziałów, depozytów innych niż ekwiwalenty środków pieniężnych, również uwzględnionych w jednostkach uczestnictwa oraz certyfikatach inwestycyjnych w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

#### 4.2.5. Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych lub na wielostronnej platformie obrotu

$$WNA = \frac{XT + XL}{I}$$

gdzie:

XT – wartość bilansowa inwestycji, które nie mogą być przedmiotem obrotu giełdowego, z wyłączeniem depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

XL – wartość bilansowa inwestycji, które nie są notowane na giełdzie, z wyłączeniem depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

### 4.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka walutowego

#### 4.3.1. Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$RKW = \frac{SCR_{\text{walutowe}}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{\text{walutowe}}$  – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka kursów walut obcych

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

#### 4.3.2. Najwyższy udział lokat dla jednej waluty obcej

$$U_w = \frac{I_{\text{max}w}}{I}$$

gdzie:

$I_{\text{max}w}$  – wartość inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, w walucie obcej (innej niż w PLN) stanowiącej największy udział w inwestycjach innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla

ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, gdzie  $w$ =kod waluty<sup>22</sup>

$I$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, jeżeli zakład posiada odpowiednie aktywa zabezpieczające pozycje walutowe.

#### 4.4. Pozostałe wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka rynkowego

##### 4.4.1. Koncentracja lokat ze względu na sektor gospodarki

$$SG_G = \frac{\sum_{i=1}^{38} (2i-38-1)SG_i}{38 \cdot (38-1) \cdot \overline{SG}}$$

dla obserwacji  $SG_i$  posortowanych w kolejności rosnącej

gdzie:

$i$  – sektory gospodarki<sup>23</sup>

$i \in \{A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K64.1.1, K64.1.9, K64.2.0, K64.3.0, K64.9.1, K64.9.2, K64.9.9, K65.1.1, K65.1.2, K65.2.0, K65.3.0, K66.1.1, K66.1.2, K66.1.9, K66.2.1, K66.2.2, K66.2.9, K66.3.0, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U\}$

$SG_i$  – wartość inwestycji z wyłączeniem instrumentów pochodnych innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe z ujawnionym sektorem gospodarki emitenta, dla których emitent działa w  $i$ -tym sektorze gospodarki

$\overline{SG}$  – średnia arytmetyczna ze wszystkich obserwacji  $SG_i$

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od udziału inwestycji innych niż w sektorze „O - ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE” w inwestycjach ogółem przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$U_{SG} = \frac{\sum SG_i}{I}$$

gdzie:

<sup>22</sup> Kod alfabetyczny ISO 4217 waluty

<sup>23</sup> Na podstawie najnowszej wersji kodów statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej (NACE Rev 2), opublikowanego w rozporządzeniu KE ([https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST\\_NOM\\_DTL&StrNom=NACE\\_REV2&StrLanguageCode=PL&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC](https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=NACE_REV2&StrLanguageCode=PL&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC))

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

#### 4.4.2. Ryzyko lokat ze względu na kraj emitenta

$$U_K = \frac{\sum I_K}{I - IP}$$

gdzie:

$I_K$  – wartość inwestycji, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, gdzie  $K$  = kod kraju<sup>24</sup>, z wyłączeniem Polski, emitentów międzynarodowych oraz instytucji Unii Europejskiej

$I$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

$IP$  – wartość bilansowa instrumentów pochodnych innych niż instrumenty pochodne posiadane w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub umowach, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, których wartość jest większa od 0

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od:

- najwyższego udziału inwestycji dla jednego kraju przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$U_{maxK} = \frac{I_{maxK}}{I - IP}$$

gdzie:

$I_{maxK}$  – wartość inwestycji, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, dla jednego kraju, z wyłączeniem Polski, emitentów międzynarodowych oraz instytucji Unii Europejskiej, stanowiących największy udział w inwestycjach innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

- poziomu koncentracji przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$KE_{HHI} = \sum \left( \frac{KE_i}{\sum KE_i} \right)^2$$

---

<sup>24</sup> Kod ISO 3166-1 alfa-2 kraju, w którym znajduje się emitent

gdzie:

$i$  – kraj emitenta dla celów wypłacalności z wyłączeniem Polski, emitentów międzynarodowych oraz instytucji Unii Europejskiej

$KE_i$  – suma wartości bilansowych dla celów wypłacalności inwestycji, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, dla  $i$ -tego kraju emitenta

#### **4.4.3. Ocena udziału zakładu w jednostkach uczestnictwa oraz certyfikatach inwestycyjnych w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania**

$$UPZB = \frac{PZI}{I}$$

gdzie:

$PZI$  – wartość bilansowa jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania innych niż posiadane w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub umowach, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

$I$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

#### **4.5. Ocena jakościowa ryzyka rynkowego**

Ocena jakościowa obszaru opiera się na informacjach dotyczących bezpieczeństwa, jakości i dywersyfikacji, w tym braku nadmiernego uzależnienia od jednego, określonego emitenta lub grupy emitentów powiązanych ze sobą, a w szczególności:

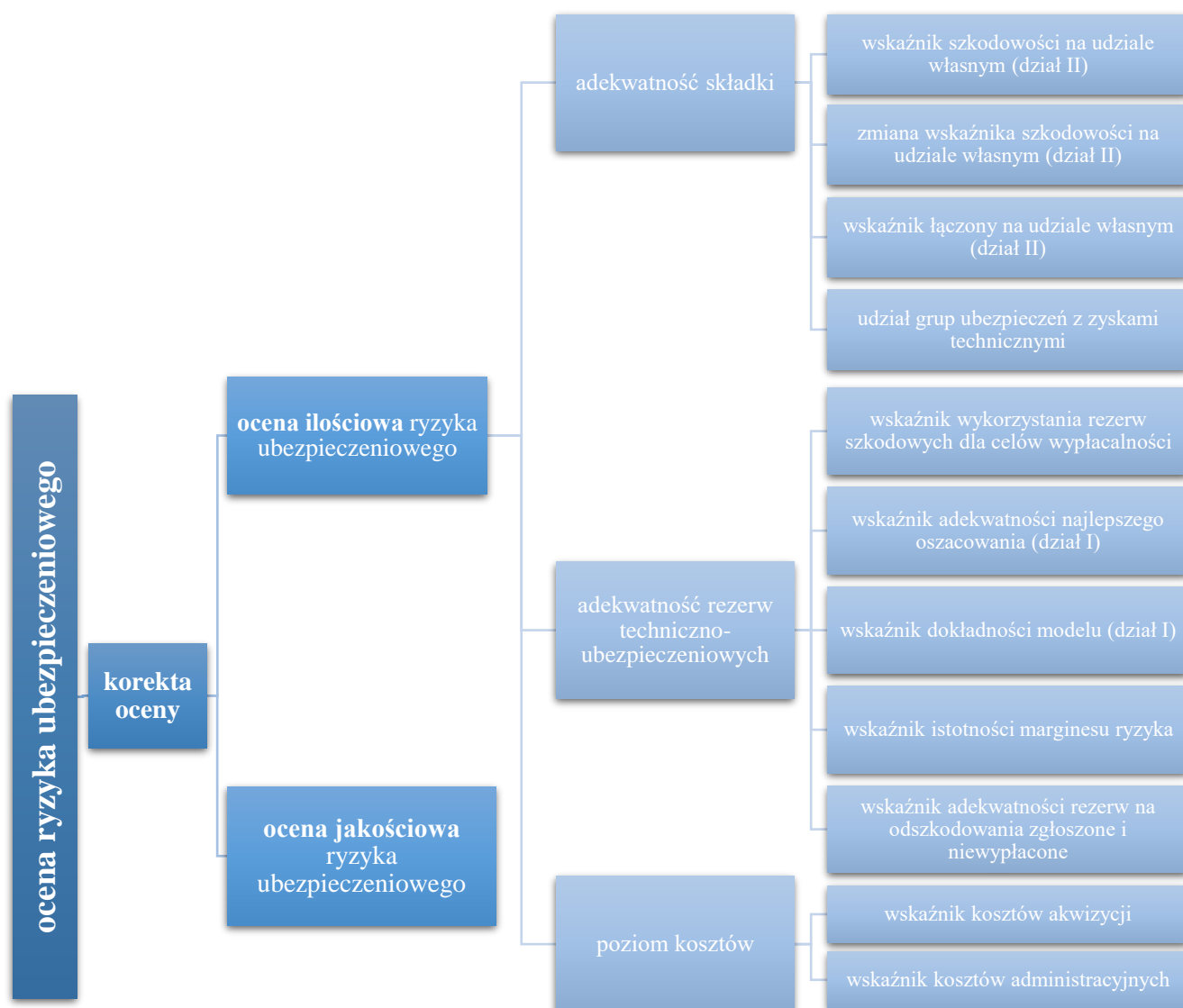
- środków zastosowanych przez zakład w celu określania, mierzenia i monitorowania ryzyka rynkowego,
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka rynkowego,
- sposobu uwzględnienia ryzyka rynkowego w ORSA, SFCR oraz RSR,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem rynkowym w zakładzie wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Ryzyko rynkowe,
- zasad zarządzania ryzykiem rynkowym wynikających z zasad określonych przez grupę kapitałową, do której należy zakład, w zakresie:
  - elementów zarządzania ryzykiem rynkowym zakładu wynikających z wytycznych/polityk/priorytetów ustalonych na poziomie grupy kapitałowej,
  - rodzajów oraz wysokości limitów dotyczących ryzyka rynkowego narzuconych zakładowi przez grupę oraz ich związku z wartościami ustalonymi dla całej grupy,

- progów rentowności inwestycji zakładu określonych przez grupę,
- działań mających na celu ograniczenie ryzyka zarażenia w przypadku posiadania akcji/ udziałów/instrumentów finansowych podmiotów należących do grupy,
- możliwości wpływania przez zakład na politykę zarządzania ryzykiem rynkowym w ramach grupy wywołującą skutki dla zakładu.

## 5. RYZYKO UBEZPIECZENIOWE

Ocena obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

**Schemat 11. Ocena dla ryzyka ubezpieczeniowego<sup>25</sup>**



### 5.1. Wskaźniki do oceny adekwatności składki

#### 5.1.1. Wskaźnik szkodowości na udziale własnym (dział II)

$$WS = \sum ocena \left( \frac{O_i \hat{S}_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr}$$

<sup>25</sup> Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych TUV został określony w pkt 1.11.2.

gdzie:

$gr$  – grupa ubezpieczeń<sup>26</sup>

$w_{gr}$  – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

$Oi\acute{S}$  – odszkodowania i świadczenia

$SZN$  – składka zarobiona na udziale własnym

W przypadku oceny wskazującej na podwyższone lub wysokie ryzyko dla obszaru „Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego reasekuratora” ocena wskaźnika może zostać skorygowana biorąc pod uwagę wyniki wskaźnika szkodowości brutto.

Dodatkowo ocena może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

### 5.1.2. Zmiana wskaźnika szkodowości na udziale własnym (dział II)

$$WWSW = \sum_{i=-2}^0 \frac{WS_i - WS_{i-1}}{WS_{i-1}} * w_i$$

$$WS_i = \frac{Oi\acute{S}_i}{SZN_i}$$

gdzie:

$Oi\acute{S}_i$  – odszkodowania i świadczenia za rok  $i$ , gdzie  $i=0$  to rok, za który nadawana jest ocena BION

$SZN_i$  – składka zarobiona na udziale własnym za rok  $i$ , gdzie  $i=0$  to rok, za który nadawana jest ocena BION

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat lub więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

$$w_0 = 1 \text{ gdy } i = 0 \text{ (dla okresu 2 lat)}$$

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w grupach ubezpieczeń, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

Wskaźnik  $U_{ws}$  należy oceniać łącznie wraz ze wskaźnikiem „Wskaźnik szkodowości na udziale własnym”.

---

<sup>26</sup> Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.



### 5.1.3. Wskaźnik łączony na udziale własnym (dział II)

$$W_{\text{ŁN}} = \sum \text{ocena} \left( \frac{O\acute{i}\acute{S}_{gr} + KDU_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr}$$

gdzie:

$gr$  – grupa ubezpieczeń<sup>27</sup>

$w_{gr}$  – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

$O\acute{i}\acute{S}$  – odszkodowania i świadczenia

$KDU$  – koszty działalności ubezpieczeniowej

$SZN$  – składka zarobiona na udziale własnym

W przypadku oceny wskazującej na podwyższone lub wysokie ryzyko dla obszaru „Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego reasekuratora” ocena wskaźnika może zostać skorygowana biorąc pod uwagę wyniki wskaźnika łączonego brutto.

Dodatkowo ocena może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

### 5.1.4. Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi

- Dział I

$$UZT = \sum_{i=1}^6 \frac{RTUB_i}{RTUB} DWT_i$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$UZT = \sum_{i=1}^{19} \frac{SPB_i}{SPB} DWT_i$$

- Dział II (zakłady reasekuracji)

$$UZT = \sum_{i=1}^{10} \frac{SPB_i}{SPB} DWT_i$$

gdzie:

$i$  - grupa ubezpieczeń/klasa rachunkowa

$RTUB_i$  – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości) w grupie ubezpieczeniowej/klasie rachunkowej  $i$ . W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako 1 grupa

---

<sup>27</sup> Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

SPB<sub>i</sub> – składka przypisana brutto w grupie ubezpieczeniowej/klasie rachunkowej *i*.  
W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako 1 grupa

RTUB – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości)

SPB – składka przypisana brutto

$$DWT_i = \begin{cases} 1, & \text{gd}y WT_i > 0,00 \\ 0, & \text{gd}y WT_i \leq 0,00 \end{cases}$$

WT<sub>i</sub> – wynik techniczny z *i-tej* grupy ubezpieczeniowej/klasie rachunkowej

## 5.2. Wskaźniki do oceny adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

### 5.2.1. Wskaźnik wykorzystania rezerw szkodowych dla celów wypłacalności

$$WSK = \frac{OW_t + KL_t + RTUS_t}{RTUS_{t-1}}$$

gdzie:

OW<sub>t</sub> – wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto w roku *t* dla szkód zaszłych w okresie *t – 1* i wcześniejszych

KL<sub>t</sub> – wartość poniesionych kosztów likwidacji w roku *t* dla szkód zaszłych w okresie *t – 1* i wcześniejszych

RTUS<sub>t</sub> – wartość niezdykontowanego najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec roku *t* dla szkód zaszłych w okresie *t – 1* (wartość bezwzględna) i wcześniejszych

RTUS<sub>t-1</sub> – wartość niezdykontowanego najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec roku *t – 1* dla szkód zaszłych w okresie *t – 1* (wartość bezwzględna) i wcześniejszych

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

### 5.2.2. Wskaźnik adekwatności najlepszego oszacowania (dział I)

$$ABE = \frac{VBEE}{VECF + VBEE + VBEU}$$

gdzie:

VBEE – zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

VECF - zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z wpływów i wypływów prognozowanych przepływów finansowych dla ryzyk przyjętych przed okresem sprawozdawczym

VBEU - niewyjaśniona zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

### 5.2.3. Wskaźnik dokładności modelu (dział I)

$$FBE = \frac{VBEU}{VECF + VBEE + VBEU}$$

gdzie:

VBEE - zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

VECF - zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z wpływów i wypływów prognozowanych przepływów finansowych dla ryzyk przyjętych przed okresem sprawozdawczym

VBEU - niewyjaśniona zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

### 5.2.4. Wskaźnik istotności marginesu ryzyka

$$RMR = \frac{RM}{BEN}$$

gdzie:

RM – margines ryzyka

BEN – najlepsze oszacowanie netto

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

### 5.2.5. Wskaźnik adekwatności rezerw na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia

$$RBNSA = \frac{RBNSBP - RBNSBK - OWR}{RBNSBP}$$

gdzie:

*RBNSBP* – rezerwa na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia brutto na początek okresu sprawozdawczego

*RBNSBK* – rezerwa na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec okresu sprawozdawczego, ze szkód zgłoszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych

*OWR* – odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto, ze szkód zgłoszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

## 5.3. Wskaźniki do oceny poziomu kosztów

### 5.3.1. Wskaźnik kosztów akwizycji

$$WKA = \sum \text{ocena} \left( \frac{KAK_{gr}}{SZB_{gr}} \right) * w_{gr}$$

gdzie:

*gr* – grupa ubezpieczeń<sup>28</sup>

*w<sub>gr</sub>* – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

*KAK* – koszty akwizycji

*SZB* – składka zarobiona brutto

Dodatkowo ocena wskaźnika może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

### 5.3.2. Wskaźnik kosztów administracyjnych

$$WKD = \frac{KAD}{SZB}$$

gdzie:

---

<sup>28</sup> Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

KAD – koszty administracyjne

SZB – składka zarobiona brutto

Dodatkowo ocena wskaźnika może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

#### **5.4. Ocena jakościowa ryzyka ubezpieczeniowego**

Ocena jakościowa obszaru opiera się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru dotyczących w szczególności:

- środków zastosowanych przez zakład w celu określania, mierzenia i monitorowania ryzyka ubezpieczeniowego,
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka ubezpieczeniowego,
- sposobu uwzględnienia ryzyka ubezpieczeniowego w ORSA, SFCR oraz RSR,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym w zakładzie wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- metod i założeń stosowanych do wyliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- adekwatności składki,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Ryzyko ubezpieczeniowe.

## 5.5. Korekta oceny obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe”

Jeżeli ocena ryzyka obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe” wynikająca z oceny ilościowej i jakościowej<sup>29</sup> wskazuje na podwyższone lub wysokie ryzyko (ocena powyżej 2,49) oraz poziom kapitałowego wymogu wypłacalności brutto dla ryzyka ubezpieczeniowego przekracza 70% kwoty dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności<sup>30</sup>, to ocena ryzyka ubezpieczeniowego zostaje pogorszona o 0,5.

---

<sup>29</sup> W przypadku uproszczonej oceny BION, w korekcie uwzględniana jest jedynie ocena obszaru ryzyka ubezpieczeniowego wyznaczona w sposób ilościowy

<sup>30</sup> Wyznaczany zgodnie ze wzorem:

$$\frac{SCR_{ubezpieczeniowe}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{ubezpieczeniowe}$  – zagregowany wymóg kapitałowy brutto dla ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie, ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyka aktuarialnego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych (wymóg obliczony za pomocą macierzy pkt 1 załącznika do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej (Dz.U. 2015 poz. 2321))

$\acute{S}W_{SCR}$  – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

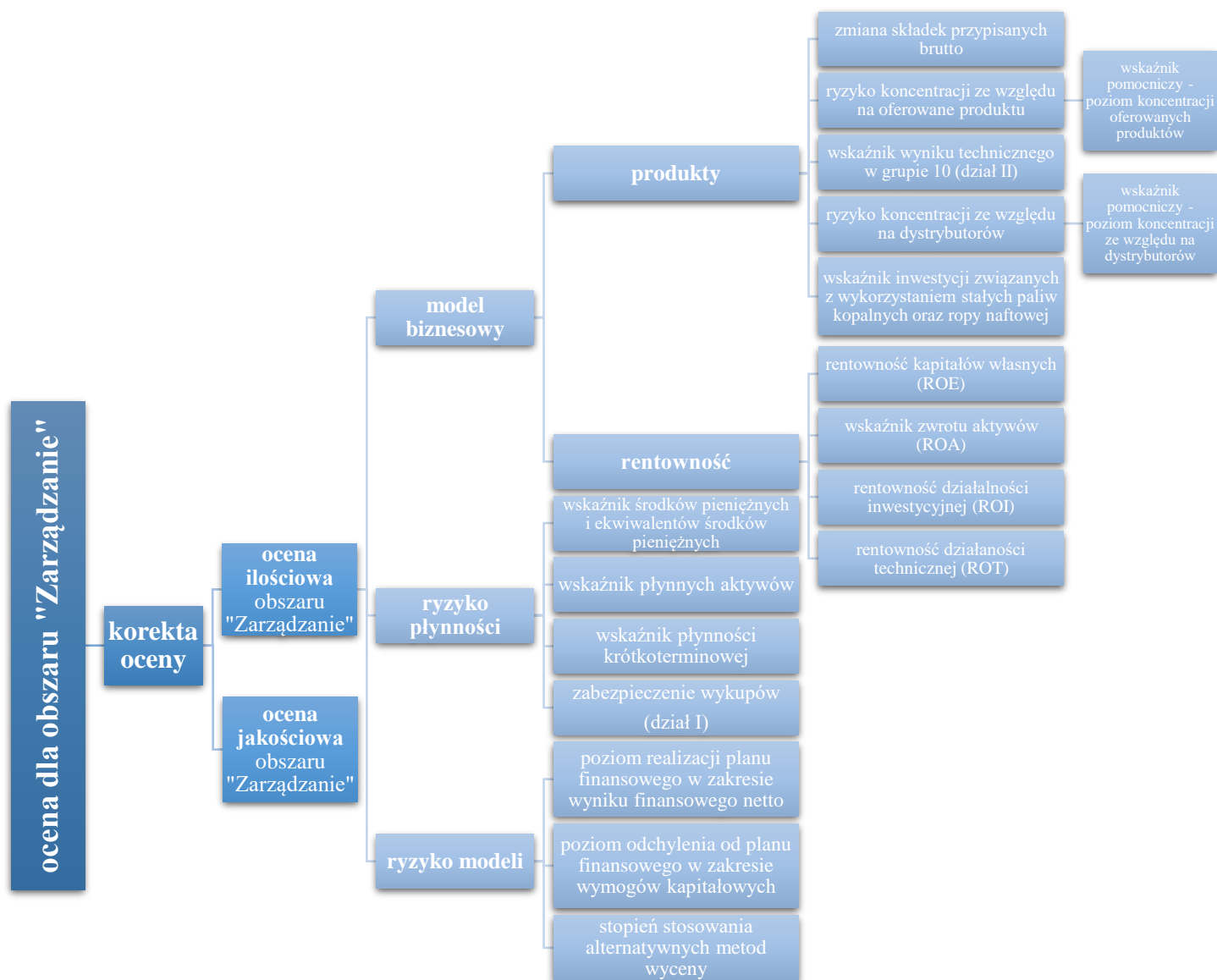
Wymóg kapitałowy dla ryzyka ubezpieczeniowego jest równy:

$$SCR_{ubezpieczeniowe} = \sqrt{\sum_{i,j} Corr_{(i,j)} * SCR_i * SCR_j}$$

## 6. OCENA ZARZĄDZANIA

Ocena obszaru „Zarządzanie” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

**Schemat 12. Ocena dla obszaru „Zarządzanie”**



## 6.1. Model biznesowy - produkty

### 6.1.1. Zmiana składek przypisanych brutto

$$Z_{SPB} = \sum_{i=-2}^{i=0} \left( \frac{SPB_i - SPB_{i-1}}{SPB_{i-1}} \right) * w_i$$

W zależności od ilości lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

$w_i = 1$  gdy  $i = 0$  (dla okresu 2 lat);

gdzie:

$SPB_i$  – składka przypisana brutto w roku  $i$ , gdzie  $i=0$  to rok, za który nadawana jest ocena BION

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w grupach ubezpieczeniowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych<sup>31</sup> (dział I) lub wielkością składki przypisanej brutto (dział II) oraz w zależności od długości okresu działalności.

### 6.1.2. Ryzyko koncentracji ze względu na oferowane produkty

$$U_{OP} = \frac{SPB_{P10}}{SPB}$$

gdzie:

$SPB_{P10}$  – suma składek przypisanych brutto z 10 największych produktów oferowanych przez zakład

$SPB$  – składka przypisana brutto z działalności ogółem

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od poziomu koncentracji przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$OP_G = \frac{\sum_{j=1}^{10} (2j - 10 - 1) SPB_{P_j}}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{SPB}_P}$$

---

<sup>31</sup> Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów rachunkowości



gdzie:

$SPB_{P,j}$  – składka przypisana brutto w odniesieniu do danego produktu<sup>32</sup>

$\overline{SPB}_P$  – wartość średnia ze wszystkich obserwacji

### 6.1.3. Wskaźnik wyniku technicznego w grupie 10 w okresie ostatnich 3 lat (dział II)

$$WWT_{gr.10} = \frac{\sum_{i=1}^N i * WWT_i}{\sum_{i=1}^N i}$$

gdzie:

$$WWT_i = \begin{cases} 1 & \text{gdy } WT_i^{gr.10} \geq 0 \\ 0 & \text{gdy } WT_i^{gr.10} < 0 \end{cases}$$

$WT_i^{gr.10}$  – wynik techniczny w grupie 10 na koniec kwartału  $i$

$i$  – zawiera się w przedziale  $[1,N]$  oraz  $N \leq 12$ , gdzie  $N$  oznacza najpóźniejszy kwartał, na który wyznaczony jest wskaźnik

W przypadku, gdy na dzień, za który przeprowadzana jest ocena BION strata techniczna w grupie 10 nie wpływa istotnie na wynik techniczny ogółem lub zysk techniczny w grupie 10 wpływa istotnie na poprawę straty technicznej ogółem, ocena wskaźnika może ulec poprawie. Dodatkowo ocena wskaźnika może być korygowana wynikami technicznymi w grupie 10 w poszczególnych kwartałach.

### 6.1.4. Ryzyko koncentracji ze względu na dystrybutorów

$$U_D = \frac{SPB_{D10}}{SPB}$$

gdzie:

$SPB_{P10}$  – suma składek przypisanych brutto dla 10 największych podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów na rzecz zakładu<sup>33</sup>

$SPB$  – składka przypisana brutto z działalności ogółem

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od poziomu koncentracji przy wykorzystaniu następującego wzoru:

---

<sup>32</sup> *ibidem*

<sup>33</sup> Nie dotyczy sprzedaży realizowanej bezpośrednio przez zakład ubezpieczeń.

$$KD_G = \frac{\sum_{i=1}^{10} (2i - 10 - 1) SPB_{D_i}}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{SPB_D}}$$

gdzie:

$SPB_{D_i}$  – składka przypisana brutto podmiotu pośredniczącego w zawieraniu umów na rzecz zakładu<sup>34</sup>

$\overline{SPB_{KDI}}$  – wartość średnia ze wszystkich obserwacji  $SPB_{KDI}$

W przypadku, jeżeli znaczący udział stanowi sprzedaż poprzez sieć własną zakładu, ocena wskaźnika może zostać odpowiednio skorygowana.

### 6.1.5. Wskaźnik inwestycji związanych z wykorzystaniem stałych paliw kopalnych<sup>35</sup> oraz ropy naftowej

$$WI_{BE} = \frac{I_{BES}}{I - IP}$$

gdzie:

$S$  – sektor gospodarki,  $S \in \{B5.10, B5.20, B6.10, C19.10, C19.20\}$

$I_{BES}$  – wartość inwestycji, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, w sektorze gospodarki wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu), górnictwo ropy naftowej, wytwarzanie i przetwarzanie koksu oraz wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej

$I$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

$IP$  – wartość bilansowa instrumentów pochodnych innych niż instrumenty pochodne posiadane w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub umowach, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, których wartość jest większa od 0

---

<sup>34</sup> *ibidem*

<sup>35</sup> Zgodnie z art. 19 pkt 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 techniczne kryteria kwalifikacji zapewniają, by działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z użyciem stałych paliw kopalnych, nie kwalifikowała się jako zrównoważona środowiskowo działalność gospodarcza.

## 6.2. Model biznesowy - rentowność

### 6.2.1. Rentowność kapitałów własnych (ROE)

- T UW:

$$ROE = \frac{WF_{12m} + R_{ZS} * 0,81}{\overline{KW}}$$

- Zakłady inne niż T UW:

$$ROE = \frac{WF_{12m}}{\overline{KW}}$$

gdzie:

$WF_{12m}$  – wynik finansowy netto z ostatnich 12 miesięcy,

$$WF_{12m} = WF_n + WF_{4 \text{ kw roku poprz}} - WF_{n-4}$$

$n$  – numer kwartału, dla którego przeprowadzana jest ocena

$R_{ZS}$  – zmiana stanu rezerw na zwrot składek dla członków

$\overline{KW}$  – średnia arytmetyczna wartość kapitałów własnych na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

### 6.2.2. Wskaźnik zwrotu aktywów (ROA)

- T UW:

$$ROA = \frac{WF_{12m} + R_{ZS} * 0,81}{\overline{AO}}$$

- Zakłady inne niż T UW

$$ROA = \frac{WF_{12m}}{\overline{AO}}$$

gdzie:

$WF_{12m}$  – wynik finansowy netto z ostatnich 12 miesięcy

$$WF_{12m} = WF_n + WF_{4 \text{ kw roku poprz}} - WF_{n-4}$$

$n$  – numer kwartału, dla którego przeprowadzana jest ocena

$R_{ZS}$  – zmiana stanu rezerw na zwrot składek dla członków

$\overline{AO}$  – średnia arytmetyczna wartość aktywów ogółem na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

### 6.2.3. Rentowność działalności inwestycyjnej (ROI)

$$ROI = \frac{P_{12m} + Z_{KAW}/0,81}{\overline{Lok_{PSR}}}$$

gdzie:

$P_{12m}$  – wynik z działalności lokacyjnej (z wyłączeniem grupy 3 działu I) z ostatnich 12 miesięcy

$$P_{12m} = P_n + P_{4 \text{ kw roku poprz}} - P_{n-4}$$

$n$  – numer kwartału, dla którego przeprowadzana jest ocena

$\overline{\text{Lok}}_{\text{PSR}}$  – średnia arytmetyczna wartość lokat na dzień bilansowy (z wyłączeniem aktywów netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający) i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

$Z_{\text{KAW}}$  – zmiana kapitału z aktualizacji wyceny z ostatnich 12 miesięcy

#### 6.2.4. Rentowność działalności technicznej (ROT)

- T UW:

$$ROT = \sum \text{ocena} \left( \frac{WT_{gr} + R_{zs_{gr}}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr}$$

- Zakłady inne niż T UW:

$$ROT = \sum \text{ocena} \left( \frac{WT_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr}$$

gdzie:

$gr$  – grupa ubezpieczeń<sup>36</sup>

$w_{gr}$  – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

$WT$  – wynik techniczny

$SZN$  – składka zarobiona na udziale własnym

$R_{zs}$  – zmiana stanu rezerw na zwrot składek dla członków

### 6.3. Ryzyko płynności

#### 6.3.1. Wskaźnik środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych

$$W\acute{S}PiD = \frac{\acute{S}PiD}{AO_{SII} - A_{UFK}}$$

gdzie:

$\acute{S}PiD$  - środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

---

<sup>36</sup> Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

$A_{O_{SII}}$  – wartość aktywów ogółem

$A_{UFK}$  – wartość aktywów posiadanych w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umowach, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe na ryzyko ubezpieczających

### 6.3.2. Wskaźnik płynnych aktywów

$$WPA = \frac{\sum(\text{kategoria aktywów} * \text{waga})}{A_{O_{SII}} - A_{UFK}}$$

gdzie:

$A_{UFK}$  – wartość aktywów posiadanych w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umowach, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe na ryzyko ubezpieczających

$A_{O_{SII}}$  – wartość aktywów ogółem

*kategoria aktywów* – poszczególne kategorie aktywów, które uwzględnione są w obliczeniach wskaźnika zostały wykazane poniżej

*waga* – wagi dla poszczególnych kategorii aktywów zostały wykazane poniżej:

Kategoria aktywów	Pozycja SII	Waga
Akcje i udziały – notowane	R0110	100%
Obligacje państwowe	R0140	100%
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	100%
Obligacje korporacyjne	R0150	80%
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	80%
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	30%
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	30%
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	30%
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	30%
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170	30%
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180	30%
Instrumenty pochodne	R0190	30%
Pozostałe lokaty	R0210	30%
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	30%
Wartość firmy	R0010	0%
Aktywowane koszty akwizycji	R0020	0%
Wartości niematerialne i prawne	R0030	0%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040	0%
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060	0%
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090	0%
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230	0%
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280	0%
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310	0%
Depozyty u cedentów	R0350	0%
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360	0%

Kategoria aktywów	Pozycja SII	Waga
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370	0%
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380	0%
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	R0400	0%
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420	0%

### 6.3.3. Wskaźnik płynności krótkoterminowej

$$WP_K = \frac{SP + O + A_{CQS} + AP + CF_{in}}{CF_{out}}$$

gdzie:

SP – wartość środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

O – obligacje Skarbu Państwa notowane na rynku regulowanym (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

A<sub>CQS</sub> – akcje, dla których stopień jakości kredytowej jest równy 0, 1 lub 2

AP – wartość pozostałych aktywów z terminem zapadalności w następnym roku oraz depozytów innych niż depozyty zbywalne, o pozostałym okresie zapadalności nie dłuższym niż jeden rok

CF<sub>in</sub> – wartość przyszłych wpływów pieniężnych w następnym roku

CF<sub>out</sub> – wartość przyszłych wpływów pieniężnych w następnym roku

### 6.3.4. Zabezpieczenie wykupów (dział I)

$$PL = \frac{\left(\frac{WUR + WZN}{4}\right)}{\sum_{u=0}^{-4} SP_u + O_u + AP_u}$$

gdzie:

WUR – łączna kwota wykupów związanych z rezygnacją z umowy ubezpieczenia dla celów wypłacalności wg stanu za rok, za który przeprowadzana jest ocena

WZN – wartość wykupów zgłoszonych a niewypłaconych z powodu zawieszenia trwającego powyżej 3 miesięcy wg stanu na rok, za który przeprowadzana jest ocena

SP<sub>u</sub> – wartość środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych na koniec kwartału u

O<sub>u</sub> – obligacje Skarbu Państwa notowane na aktywnym rynku na koniec kwartału u

$AP_u$  – wartość na koniec kwartału u pozostałych aktywów z terminem zapadalności w następnym roku oraz depozytów innych niż depozyty zbywalne, o pozostałym okresie zapadalności nie dłuższym niż jeden rok

$\overline{\sum_{u=0}^{-4} SP_u + O_u + AP_u}$  – średnia arytmetyczna wartość na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

## 6.4. Ryzyko modeli

### 6.4.1. Poziom realizacji planu finansowego<sup>37</sup> w zakresie wyniku finansowego netto<sup>38</sup>

$$RPFWF = \frac{WF - WF_{plan}}{|WF_{plan}|}$$

gdzie:

WF – wynik finansowy netto

$WF_{plan}$  – planowany wynik finansowy netto

### 6.4.2. Poziom odchylenia od planu finansowego<sup>39</sup> w zakresie wymogów kapitałowych<sup>40</sup>

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$\begin{aligned} \text{jeżeli } SCR > MCR \text{ to } NPWK &= \frac{SCR}{SCR_{plan}} \\ \text{jeżeli } SCR < MCR \text{ to } NPWK &= \frac{MCR}{MCR_{plan}} \end{aligned}$$

gdzie:

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

$SCR_{plan}$  – kapitałowy wymóg wypłacalności ujęty w planie finansowym

$MCR_{plan}$  – minimalny wymóg kapitałowy ujęty w planie finansowym

---

<sup>37</sup> Uwzględniane są wielkości z pierwszego przekazanego do organu nadzoru planu finansowego zakładu wskazanego jako plan do realizacji. W przypadku połączenia zakładów uwzględnia się odpowiednio plany zakładów podlegających połączeniu.

<sup>38</sup> Wskaźnik zostanie wyłączony w ocenie BION za 2020 r. ze względu na wystąpienie pandemii związanej z COVID-19.

<sup>39</sup> Uwzględniane są wielkości z pierwszego przekazanego do organu nadzoru planu finansowego zakładu wskazanego jako plan do realizacji. W przypadku połączenia zakładów uwzględnia się odpowiednio plany zakładów podlegających połączeniu.

<sup>40</sup> Wskaźnik zostanie wyłączony w ocenie BION za 2020 r. ze względu na wystąpienie pandemii związanej z COVID-19.

### 6.4.3. Stopień stosowania alternatywnych metod wyceny

$$SAMW = \frac{I_A}{I}$$

gdzie:

$I_A$  – wartość bilansowa inwestycji, dla których stosowane są alternatywne metody wyceny, z wyłączeniem depozytów

$I$  – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

## 6.5. Ocena jakościowa obszaru „Zarządzanie”

### 6.5.1. Model biznesowy

Ocena jakościowa modelu biznesowego uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- stabilności modelu biznesowego,
- poziomu ryzyka dla zakładu wynikającego z rodzajów oferowanych produktów<sup>41</sup>,
- adekwatności strategii zakładu i możliwości jej realizacji,
- ryzyka wynikającego ze zmian regulacji prawnych/otoczenia rynkowego mającego wpływ na kształt oferty produktowej,
- wykorzystywanych kanałów dystrybucji, w tym ich dywersyfikacji oraz właściwego funkcjonowania tych kanałów,
- przeprowadzania przez zakład analiz rentowności sprzedaży produktów, w tym dla poszczególnych kanałów dystrybucji,
- współpracy zakładu z podmiotami znajdującymi się na liście ostrzeżeń publicznych,
- sposobu uwzględnienia informacji o prowadzonej działalności w ORSA, SFCR, RSR oraz planach finansowych,
- ryzyka związanego z oferowaniem obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego (OC ppm), w szczególności w zakresie ustalania wysokości składki i rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- właściwego mierzenia, monitorowania oraz właściwego zarządzania konfliktem interesów związanym z dystrybucją ubezpieczeń z działu I grupy 3,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. modelu biznesowego zakładu (w tym strategii lub zasad konstrukcji, rentowności i jakości produktów) wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,

---

<sup>41</sup> Produkt powinien być rozumiany analogicznie jak w formularzu „1. Wykaz 10 najistotniejszych produktów - Dział I”/„1. Wykaz 10 najistotniejszych produktów - Dział II” określony w dodatkowej sprawozdawczości zakładów ubezpieczeń.



- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Model biznesowy,
- wpływu działalności transgranicznej zakładu ubezpieczeń na stabilność modelu biznesowego.

#### **6.5.2. Płynność i dostępność inwestycji**

Ocena jakości płynności i dostępności inwestycji zakładu uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- przyjętych metod zarządzania ryzykiem płynności, w tym planów awaryjnych,
- zbywalności i dostępności inwestycji,
- ryzyka związanego z płynnością inwestycji,
- zarządzania ryzykiem płynności na poziomie grupy,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Płynność i dostępność inwestycji,
- zapewnienia płynności aktywów wynikających z umów ubezpieczeń na życie, w których ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, zapewniając tym samym realizację zobowiązań wynikających z przedmiotowych umów.

#### **6.5.3. Nadzór właścicielski**

Ocena jakościowa nadzoru właścicielskiego uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- stabilności finansowej właściciela oraz gotowości do udzielenia przez niego wsparcia kapitałowego (np. posiadane porozumienia, gwarancje udzielenia wsparcia),
- sposobu i częstotliwości monitorowania działalności zakładu przez właściciela,
- reakcji właściciela na konieczność dokapitalizowania zakładu,
- wypełniania zobowiązań/deklaracji inwestorskich,
- możliwości efektywnego zarządzania zakładem biorąc pod uwagę strukturę akcjonariatu/udziałowców,
- rodzaju istotnych transakcji zawartych przez zakład z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami Rady Nadzorczej i Zarządu,
- zastrzeżeń organu nadzoru do działalności prowadzonej przez grupę lub konglomerat finansowy, w skład których wchodzi zakład,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. wykonywania nadzoru właścicielskiego wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Nadzór właścicielski.

#### **6.5.4. Komitet Audytu**

Ocena jakościowa Komitetu Audytu uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez członków Komitetu Audytu wymogów art. 129 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (dalej: ustawa o biegłych rewidentach),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dotyczących działalności Komitetu Audytu wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych, w tym w zakresie przygotowania i prawidłowości wdrożenia regulacji wewnętrznych, jakie zostały przyjęte w celu realizacji przez Komitet Audytu zadań określonych w ustawie o biegłych rewidentach,
- właściwego monitorowania przez Komitet Audytu skuteczności audytu wewnętrznego,
- monitorowania procesu sprawozdawczości finansowej przez Komitet Audytu,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Komitet Audytu.

### **6.5.5. Informacje ogólne o systemie zarządzania**

Ocena jakościowa systemu zarządzania uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zapewnienia w zakresie podziału obowiązków między członkami zarządu oraz poprzez odpowiednie ukształtowanie struktury organizacyjnej, że czynności operacyjne są oddzielone strukturalnie od czynności związanych z II linią obrony (funkcja aktuarialna, funkcja zgodności z przepisami, funkcja zarządzania ryzykiem) i nie generują konfliktu interesów,
- łączenia zadań osoby nadzorującej funkcję kluczową z zadaniami spoza zakresu tej funkcji kluczowej,
- podporządkowania osoby nadzorującej funkcję kluczową osobie nadzorującej inną funkcję kluczową lub osobie odpowiedzialnej za czynności operacyjne,
- rozdzielenia funkcji sprzedażowych od obsługi roszczeń,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. systemu zarządzania lub jego funkcjonowania wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Informacje ogólne o systemie zarządzania.

### **6.5.6. Osoby pełniące kluczowe funkcje**

Ocena jakościowa osób pełniących kluczowe funkcje uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez zakład wymogów dotyczących oceny indywidualnej odpowiedniości (pierwotnej oraz wtórnej) członków organów (Zarządu lub Rady Nadzorczej),
- adekwatności stosowanych przez zakład polityk, procesów i procedur dotyczących oceny odpowiedniości członków organów do skali i profilu działalności,
- spełniania przez zakład wymogów w zakresie właściwego składu Zarządu oraz Rady Nadzorczej oraz wymagań dotyczących kolektywnego posiadania niezbędnych kwalifikacji, kompetencji, umiejętności i doświadczenia zawodowego w odpowiednich obszarach działalności, umożliwiającym skuteczne i profesjonalne zarządzanie zakładem i nadzór nad nim,

- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osób pełniących inne kluczowe funkcje, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji kluczowych, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla poszczególnych funkcji kluczowych,
- częstotliwości zmian w składzie Zarządu lub Rady Nadzorczej,
- występowania przez organ nadzoru z wnioskiem o odwołanie Członka Zarządu lub prokurenta,
- częstotliwości zmian osób nadzorujących inne kluczowe funkcje,
- stwierdzenia przez organ nadzoru niespełnienia przez daną osobę wymagań dotyczących pełnienia innej kluczowej funkcji,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. osób pełniących kluczowe funkcje wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Osoby pełniące kluczowe funkcje.

#### **6.5.7. System zarządzania ryzykiem i funkcja zarządzania ryzykiem**

Ocena jakościowa systemu zarządzania ryzykiem uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spójności zasad dotyczących zarządzania ryzykiem, obejmujących strategię zarządzania ryzykiem, z ogólną strategią zarządzania zakładem,
- zapewnienia przez zakład ciągłości wykonywania zadań z zakresu zarządzania ryzykiem w przypadku czasowego braku osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem,
- adekwatności sposobu wdrożenia funkcji zarządzania ryzykiem do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jego zintegrowania ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- procesu monitorowania systemu zarządzania ryzykiem w zakładzie,
- procesu monitorowania profilu ryzyka zakładu,
- procesu identyfikacji i oceny nowych ryzyk istotnych dla działalności zakładu ubezpieczeń,
- stosowanych narzędzi ograniczania ryzyka i ich skuteczności,
- posiadania planów ciągłości działania, planów awaryjnych,
- apetytu na ryzyko,
- posiadania przez zakład umów reasekuracji o ograniczonym transferze ryzyka (reasekuracja finansowa),
- określenia w ORSA własnej identyfikacji ryzyk obejmującej wszystkie istotne ryzyka (ilościowe i jakościowe), na które zakład jest narażony, w tym ryzyka nieobjęte regulacyjnymi wymogami kapitałowymi oraz przyszłe ryzyka,
- wykorzystywania przez zakład wyników ORSA w procesie podejmowania decyzji, w strategii biznesowej, zarządzaniu kapitałem, planowaniu i tworzeniu produktów,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. systemu zarządzania ryzykiem wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,

- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze System zarządzania ryzykiem i funkcja zarządzania ryzykiem.

#### **6.5.8. System kontroli wewnętrznej i funkcja zgodności z przepisami**

Ocena jakościowa systemu kontroli wewnętrznej uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- funkcjonowania w zakładzie systemu kontroli wewnętrznej adekwatnego do skali i profilu działalności oraz dostosowanego do identyfikowanych ryzyk, biorąc pod uwagę w szczególności wdrożone kluczowe procedury w systemie kontroli wewnętrznej,
- adekwatności sposobu wdrożenia funkcji zgodności z przepisami do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jego zintegrowania ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. systemu kontroli wewnętrznej wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- odpowiedniego systemu przekazywania informacji, w tym w zakresie Członków Zarządu i Członków Rady Nadzorczej,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze System kontroli wewnętrznej i funkcja zgodności z przepisami.

#### **6.5.9. Funkcja audytu wewnętrznego**

Ocena jakościowa funkcji audytu wewnętrznego uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- adekwatności sposobu wdrożenia w zakładzie funkcji audytu wewnętrznego do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jej efektywności, w tym podległości organizacyjnej funkcji audytu wewnętrznego Prezesowi Zarządu,
- niezależności funkcji audytu wewnętrznego,
- spełnienia kryteriów w przypadku, gdy osoby wykonujące funkcję audytu wewnętrznego podejmują wykonywanie czynności w ramach innych kluczowych funkcji zgodnie z art. 271 ust. 2 Rozporządzenia Delegowanego,
- zgodności audytów wewnętrznych przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym z planami audytu wskazanymi w RSR za rok poprzedni,
- zakresu przeprowadzonych audytów w analizowanym okresie,
- zakresu planowanych do przeprowadzenia audytów,
- monitorowania i oceny systemu kontroli wewnętrznej pod względem efektywności i skuteczności działania oraz zmian wewnątrz zakładu,
- terminowego wdrożenia przez zakład zaleceń audytu wewnętrznego,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. funkcji audytu wewnętrznego wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Funkcja audytu wewnętrznego.

### **6.5.10. Funkcja aktuarialna**

Ocena jakościowa funkcji aktuarialnej uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- adekwatności sposobu wdrożenia w zakładzie funkcji aktuarialnej do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu, zapewnienia skuteczności jej działania oraz zintegrowania jej ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. funkcji aktuarialnej lub jej działalności wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Funkcja aktuarialna.

### **6.5.11. Outsourcing**

Ocena jakościowa outsourcingu uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie outsourcingu funkcji należących do systemu zarządzania lub podstawowych lub ważnych czynności, w tym dotyczących realizacji obowiązków informacyjnych oraz terminowości i jakości przekazywanych informacji,
- zidentyfikowanych przypadków nadużyć, defraudacji lub nieprawidłowości w odniesieniu do usługodawców,
- negatywnego wpływu outsourcingu na jakość zarządzania ryzykiem w zakładzie, zwiększenie ryzyka operacyjnego lub pogorszenie jakości usług zakładu,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Outsourcing.

### **6.5.12. Sprawozdawczość**

Ocena jakościowa sprawozdawczości uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- prawidłowości oraz jakości informacji, raportów i sprawozdań przekazywanych przez zakład do organu nadzoru,
- spełnienia przez przekazywane przez zakład sprawozdania wymogów formalnych (forma, podpisy, kompletność, terminowość),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie sposobu wywiązywania się przez zakład z obowiązków sprawozdawczych wobec UFG,
- występowania istotnych różnic pomiędzy sprawozdaniem za IV kwartał i sprawozdaniem rocznym z uwzględnieniem powodów pojawienia się tych różnic,
- przestrzegania przez zakład przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta,
- opinii biegłego rewidenta zawartej w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie (w tym w szczególności zwrócenia uwagi przez biegłego rewidenta na istotne kwestie wynikające z badania, wydania opinii z zastrzeżeniem bądź opinii negatywnej) lub przyczyn odmowy wydania opinii przez biegłego rewidenta,

- opinii biegłego rewidenta zawartej w sprawozdaniu z badania SFCR za rok podlegający ocenie (w tym w szczególności zwrócenia uwagi przez biegłego rewidenta na istotne kwestie wynikające z badania, wydania opinii z zastrzeżeniem bądź opinii negatywnej) lub przyczyn odmowy wydania opinii przez biegłego rewidenta,
- oceny jakości zarządzania ryzykiem modeli dla modeli stosowanych w ramach wyceny aktywów i zobowiązań, własnej oceny ryzyka i wypłacalności, taryfikacji składek, a także wymogu kapitałowego (w przypadku gdy zakład stosuje model wewnętrzny),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. sprawozdawczości wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Sprawozdawczość.

#### **6.5.13. Jakość danych**

Ocena jakości danych uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- kompletności, poprawności, wiarygodności oraz aktualności wykorzystywanych danych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Jakość danych.

#### **6.5.14. Relacje z organem nadzoru**

Ocena jakościowa relacji z organem nadzoru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- współpracy z organem nadzoru,
- relacji w trakcie prowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych, w tym możliwości sprawnego przeprowadzania inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- jakości, terminowości, kompletności i prawidłowości sporządzanych informacji, wyjaśnień, dokumentów,
- sposobu i terminowości realizacji zaleceń wydanych przez organ nadzoru,
- inicjowania spotkań w celu zakomunikowania organowi nadzoru istotnych decyzji,
- jakości współpracy zakładu w zakresie zgłaszania informacji/wniosków do Rejestru pośredników ubezpieczeniowych (RPU)<sup>42</sup>,
- zarządzania przez zakład informacjami otrzymywanymi od organu nadzoru,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dotyczących czasu oczekiwania na przekazanie przez zakład korekty sprawozdania lub współpracy zakładu z organem nadzoru w zakresie wykonania korekty,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Relacje z organem nadzoru.

#### **6.5.15. Jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym**

Ocena jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

---

<sup>42</sup> <https://rpu.knf.gov.pl/>

- czynników ryzyka operacyjnego, na które zakład jest lub może być narażony oraz sposobów, w jaki można ograniczyć to ryzyko,
- działań podejmowanych przez zakład i procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym, z uwzględnieniem wspierającego je systemu IT,
- limitów tolerancji ryzyka ustanowionych w odniesieniu do kluczowych obszarów ryzyka operacyjnego zakładu,
- zasad zarządzania ryzykiem fraudów/prania brudnych pieniędzy oraz podjętych w związku z tym działań przez zakład,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem operacyjnym w zakładzie wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym.

### ■ Systemy IT

Ocena jakościowa systemów IT uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- stosowania się do wszystkich wytycznych określonych w „Wytycznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji”,
- posiadania dokumentacji w zakresie zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, która podlega regularnym przeglądom,
- wykorzystywania mechanizmów kontroli i dostępu pozwalających na jednoznaczne określenie i uwierzytelnienie tożsamości oraz autoryzację użytkownika w systemach informatycznych eksploatowanych przez zakład,
- regulacji wewnętrznych spełniających wymagania określone w Wytycznych IT w zakresie powierzania czynności z obszaru IT podmiotom zewnętrznym oraz czy proces powierzania czynności podmiotom zewnętrznym jest realizowany zgodnie z regulacjami wewnętrznymi,
- zarządzania ryzykiem korzystania z rozwiązań dostarczanych w modelu Cloud Computing,
- identyfikacji i szacowania ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- występowania incydentów w obszarze środowiska teleinformatycznego,
- ustanowienia, wdrożenia i utrzymywania zasad ciągłości działania w zakresie środowiska teleinformatycznego,
- okoliczności, które mogą negatywnie wpłynąć na wykorzystywane w zakładzie systemy IT,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. systemów IT stosowanych w zakładzie wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Systemy IT.

### ■ Ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności

Ocena jakościowa dotycząca ryzyka prawnego uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- braku wdrożenia, niewłaściwego lub nieskutecznego wdrożenia przepisów prawa bądź wytycznych i rekomendacji organu nadzoru,

- istnienia skutecznego systemu identyfikacji ryzyka oraz raportowania do Zarządu,
- niekorzystnych rozstrzygnięć sądowych lub administracyjnych, w szczególności w związku z kierowaniem pozwów grupowych oraz zmian w orzecznictwie,
- trwających oraz zakończonych postępowań administracyjnych, w tym dotyczących nałożenia na zakład kary w obszarze ochrony klientów przez organ nadzoru/UOKiK/Rzecznika Finansowego,
- stosowania klauzul niedozwolonych, klauzul analogicznych do uznanych za niedozwolone lub praktyk, co do których organ nadzoru zidentyfikował, że mogą nosić znamiona naruszenia zbiorowych interesów konsumentów,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ryzyka prawnego i ryzyka braku zgodności wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności.

#### ■ **Jakość zarządzania portfelem inwestycyjnym**

Ocena jakościowa obszaru zarządzania portfelem inwestycyjnym uwzględni co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- sposobu ulokowania aktywów zgodnie z „zasadą ostrożnego inwestora”,
- posiadania strategii zarządzania lokatami, odpowiedniej do prowadzonej działalności lokacyjnej,
- systemu zarządzania ryzykiem związanym z lokowaniem środków finansowych pozwalającym na określenie, pomiar i monitorowanie ryzyk, na które zakład jest lub może być narażony, oraz na zarządzanie tymi ryzykami i efektywne raportowanie,
- przypadków zawierania transakcji na instrumentach pochodnych w celach spekulacyjnych, w tym z wykorzystaniem dźwigni finansowej,
- metod weryfikacji wyceny aktywów, w szczególności nienotowanych, których wycena dokonywana jest jedynie przez emitenta,
- posiadanych mechanizmów, w tym procedur zapobiegających konfliktowi interesów w zarządzaniu lokatami przez podmiot zewnętrzny, przyjmowaniu nadmiernego ryzyka inwestycyjnego, lokowania niezgodnie z udzielonymi pełnomocnictwami oraz strategią zakładu,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. jakości zarządzania portfelem inwestycyjnym wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Jakość zarządzania portfelem inwestycyjnym.

#### **6.6. Korekta oceny zarządzania**

1. Jeżeli zakład dokonał wypłaty dywidendy skutkującej brakiem pokrycia wymogów kapitałowych do dnia nadania oceny BION, to ocena zarządzania wynosi 4,00, a w przypadku wypłaty dywidendy z naruszeniem stanowiska KNF do dnia nadania oceny BION, to ocena zarządzania wynosi 3,50.



2. Jeżeli nie są wypełniane zobowiązania/deklaracje inwestorskie, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,50.
3. Jeżeli zakład nie przestrzega przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,50.
4. Jeżeli stwierdzone zostały przypadki stosowania „agresywnej księgowości”, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 3,00.
5. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię zawierającą objaśnienie ze zwróceniem uwagi na istotną kwestię, która w ocenie organu nadzoru wpływa negatywnie na jakość sprawozdania finansowego lub SFCR, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,00.
6. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię z zastrzeżeniem, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,50.
7. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię negatywną lub odmówił wydania opinii, to ocena zarządzania wynosi 4,00.
8. Jeżeli wydana była decyzja organu nadzoru zobowiązująca zakład do wykonania zaleceń, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,00.

## 7. OCENA RYZYKA OCHRONY KLIENTÓW<sup>43</sup>

Ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

**Schemat 13. Ocena dla ryzyka ochrony klientów**



<sup>43</sup> Jako „klienta” należy rozumieć nieprofesjonalnego uczestnika rynku finansowego korzystającego z usług zakładu ubezpieczeń świadczonych w ramach prowadzonej działalności ubezpieczeniowej (tj. ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego, uprawnionego z umowy ubezpieczenia, poszkodowanego, poszukującego ochrony ubezpieczeniowej i zleceniodawcę gwarancji ubezpieczeniowej), z wyłączeniem działalności w ramach reasekuracji czynnej.

## 7.1. Ocena cyklu życia produktu<sup>44</sup>

### 7.1.1. Wskaźnik nowych umów (dział I)

$$WNU = \sum ocena\left(\frac{LU_{N_{LoB}}}{LU_{KR_{LoB}}}\right) * w_{LoB}$$

gdzie:

$LoB$  – linia biznesowa

$LU_{N_{LoB}}$  - liczba nowych umów w ciągu roku

$LU_{KR_{LoB}}$  - liczba umów na koniec poprzedniego roku

$w_{LoB}$  - waga linii biznesowej mierzona jej udziałem składki przypisanej brutto

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności lub nowych linii biznesu.

### 7.1.2. Wskaźnik odnowień umów

$$WOU = \sum ocena\left(\frac{Lo_{gr}}{Lu_{gr}}\right) * w_{gr}$$

gdzie:

$gr$  – grupa ubezpieczeń

$w_{gr}$  – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto<sup>45</sup> (dział I)/ składki przypisanej brutto (dział II)

$Lo$  – liczba odnowionych umów (dział I)/polis (dział II) w danym okresie, które były czynne w poprzednim okresie sprawozdawczym

$Lu$  – liczba zawartych umów (dział I)/polis (dział II) w danym okresie

### 7.1.3. Wskaźnik poziomu prowizji

Dział I

$$WKP = \frac{KAP_1}{SNB}$$

<sup>44</sup> Obszar „Cykl życia produktu” powinien być analizowany i oceniany również w aspekcie wybranych wskaźników z obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe” oraz „Model biznesowy”, w szczególności wskaźnika szkodowości na udziale własnym (5.1.1), wskaźnika łączonego na udziale własnym (5.1.3), wskaźnika kosztów akwizycji (5.3.1) oraz wskaźnika zmiany składek przypisanych brutto (6.1.1).

<sup>45</sup> Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów rachunkowości

## Dział II

$$WKP = \frac{KAP_2}{SZB}$$

gdzie:

$KAP_1$  – poniesione koszty prowizji początkowej (za zawarcie umowy ubezpieczenia)

$SNB$  – składka z nowego biznesu<sup>46</sup>

$KAP_2$  – prowizje

$SZB$  – składka zarobiona brutto

### 7.1.4. Wskaźnik rezygnacji z umów (dział I)

$$WRU = \sum ocena \left( \frac{UR_{gr}}{UZ_{gr}} \right) * w_{gr}$$

gdzie:

$gr$  – grupa ubezpieczeń

$UR_{gr}$  – liczba umów rozwiązanych przez klientów przed zajściem zdarzenia ubezpieczeniowego<sup>47</sup>

$UZ_{gr}$  – średnia arytmetyczna liczba umów czynnych na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów<sup>48</sup>

$w_{gr}$  – waga grupy ubezpieczeń<sup>49</sup> mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto

### 7.1.5. Wskaźnik rezygnacji z umów dla nowego biznesu (dział I, UFK)

$$WRNB = 8 * \sum_{k=1}^4 \frac{URZO_k}{UAO_k + UAO_{k-1}} * w_k$$

gdzie:

$URZO_k$  – liczba złożonych rezygnacji z kontynuacji umów ubezpieczenia w kwartale „ $k$ ”

$UAO_k$  – liczba umów aktywnych na koniec kwartału „ $k$ ”

$UZO_i$  – liczba umów zawartych w kwartale „ $i$ ”

---

<sup>46</sup> Składka z nowego biznesu (annualized premium equivalent (APE)) - składka z umów ubezpieczenia zawartych w okresie sprawozdawczym skalkulowana następująco:

- składka uroczniona za pierwszy rok ubezpieczenia, w przypadku ubezpieczeń ze składką regularną  
- 10% \* składka przypisana, w przypadku ubezpieczeń ze składką jednorazową

<sup>47</sup> *ibidem*

<sup>48</sup> *ibidem*

<sup>49</sup> *ibidem*

$w_k$  - wagi odzwierciedlające stopień wiarygodności oszacowania estymatora współczynnika rezygnacji

$$UAO_k = \sum_{i=1}^k UZO_i - URZO_i$$

oraz

$$w_k = \frac{UAO_k}{\sum_{i=1}^4 UAO_i}$$

#### 7.1.6. Wskaźnik ryzyka niedopasowania (dział I, UFK)

$$WN = \frac{LP_{N\dot{Z}} + LP_{OWA}}{LP}$$

gdzie:

$LP_{N\dot{Z}}$  - liczba polis (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) zawartych na żądanie (bez PPK i PPE)

$LP_{OWA}$  - liczba polis (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) zawartych z odmową wypełnienia ankiety (bez PPK i PPE)

$LP$  - liczba polis (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) wystawionych ogółem (bez PPK i PPE)

#### 7.1.7. Wskaźnik udziału FIZ w UFK (dział I, UFK)

$$WFIZUFK = \frac{\sum A_{FIZ}}{\sum A_{10\%}}$$

gdzie:

$A_{FIZ}$  - wartość aktywów FIZ w danym ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym (o ile udział FIZ w UFK >10%)

$A_{10\%}$  - wartość wszystkich aktywów posiadanych w danym ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym (o ile udział FIZ w UFK >10%)

Przy ocenie wskaźnika zostanie uwzględniony udział aktywów FIZ w ubezpieczeniowych funduszach kapitałowych, w których aktywa FIZ przekraczają 10% łącznej wysokości aktywów danego funduszu, w łącznej wysokości portfela ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych

$$WFIZUFK_{portfel} = \frac{\sum A_{FIZ}}{\sum A_{UFK}}$$

$A_{UFK}$  - wartość wszystkich aktywów posiadanych w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

### 7.1.8. Wskaźnik wykupów (dział I, UFK)

$$WW = \frac{LW}{\frac{LP_p + LP_k}{2}}$$

gdzie:

$LW$  – liczba wykupów całkowitych zrealizowanych w danym okresie sprawozdawczym oraz odstąpien po pierwszej informacji rocznej (bez PPK, PPE, IKE, IKZE)

$LP_p$  – liczba polis (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) na początek okresu sprawozdawczego (bez PPK, PPE, IKE, IKZE)

$LP_k$  – liczba polis (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) na koniec okresu sprawozdawczego (bez PPK, PPE, IKE, IKZE)

### 7.1.9. Jakość sprzedaży

- Dział I

$$JS = \frac{LS_{JS}}{LO}$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$JS = \frac{LS_{JS}}{LR}$$

gdzie:

$LS_{JS}$  – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym na działalność agenta ubezpieczeniowego, niezrozumiałe lub niezgodne z prawem zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia, brak należytej informacji w zakresie charakterystyki produktu

$LR$  – średnia arytmetyczna liczby ryzyk na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

$LO$  – średnia arytmetyczna liczby osób ubezpieczonych na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od poziomu jakości sprzedaży w kategorii oraz dziale, do których należy zakład, przy wykorzystaniu następującego wzoru:

- Dział I

$$JS' = \frac{\frac{LS_{JS}}{LO}}{\frac{LS_{1i}}{LO_{1i}}}$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$JS' = \frac{\frac{LS_{JS}}{LR}}{\frac{LS_{2i}}{LR_{2i}}}$$

gdzie:

$i$  – kategoria zakładu ubezpieczeń wyznaczona zgodnie z rozdziałem 1.7

$LS_{1i}$  – łączna liczba skarg wniesionych na zakłady działu I należące do klasy  $i$  na dzień bilansowy

$LS_{2i}$  – łączna liczba skarg wniesionych na zakłady działu II należące do klasy  $i$  na dzień bilansowy

$LO_{1i}$  – średnia arytmetyczna łącznej liczby osób ubezpieczonych dla zakładów działu I należących do klasy  $i$  na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

$LR_{2i}$  – średnia arytmetyczna łącznej liczby ryzyk dla zakładów działu II należących do klasy  $i$  na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

Dodatkowo, ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od ilości skarg na działalność agenta ubezpieczeniowego, niezrozumiałe lub niezgodne z prawem zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia, brak należytej informacji w zakresie charakterystyki produktu zgłaszanych do Rzecznika Finansowego oraz KNF.

## 7.2. Ocena procesu likwidacji szkód

### 7.2.1. Wskaźnik szkód odrzuconych (dział II)

$$WSR = \sum ocena\left(\frac{LOi\dot{S}_{ZBW_{LoB}}}{(LOi\dot{S}_{ODW_{LoB}} + LOi\dot{S}_{ZBW_{LoB}})}\right) * w_{LoB}$$

gdzie:

$LoB$  – linia biznesowa

$LOi\dot{S}_{ODW_{LoB}}$  - liczba odszkodowań i świadczeń zgłoszonych w ciągu roku, zamkniętych i rozliczonych na koniec roku z dokonaniem wypłat dla danej linii biznesowej

$LOi\dot{S}_{ZBW_{LoB}}$  - liczba odszkodowań i świadczeń zgłoszonych w ciągu roku, zamkniętych i rozliczonych na koniec roku bez dokonania wypłat dla danej linii biznesowej

$w_{LoB}$  - waga linii biznesowej mierzona udziałem składki przypisanej brutto

### 7.2.2. Wskaźnik szkód wypłaconych (dział II)

$$WSW = \sum ocena \left( \frac{LOi\dot{S}_{ODW_{LoB}}}{(LOi\dot{S}_{ODW_{LoB}} + LOi\dot{S}_{ZBW_{LoB}})} \right) * w_{LoB}$$

gdzie:

$LoB$  – linia biznesowa

$LOi\dot{S}_{ODW_{LoB}}$  - liczba odszkodowań i świadczeń zgłoszonych w ciągu roku, zamkniętych i rozliczonych na koniec roku z dokonaniem wypłat dla danej linii biznesowej

$LOi\dot{S}_{ZBW_{LoB}}$  - liczba odszkodowań i świadczeń zgłoszonych w ciągu roku, zamkniętych i rozliczonych na koniec roku bez dokonania wypłat dla danej linii biznesowej

$w_{LoB}$  - waga linii biznesowej mierzona udziałem składki przypisanej brutto

### 7.2.3. Sprawność likwidacji roszczeń z tytułu szkód krajowych oraz spełniania obowiązku informacyjnego

$$SLAkt = \sum ocena \left( \frac{\text{liczba przekroczeń}}{Nakt} \right) * w_{gr}$$

gdzie:

$gr$  – grupa ubezpieczeń

$w_{gr}$  – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

liczba przekroczeń – liczba przekroczeń terminu 30-dni na rozpoznanie roszczenia<sup>50</sup>

$Nakt$  – liczba roszczeń zgłoszonych i rozpoznanych w bieżącym okresie sprawozdawczym

$n$  – ilość grup, w których zakład prowadzi działalność

---

<sup>50</sup> Roszczenie rozpoznane - roszczenie, dla którego:

- zakład spełnił świadczenie (poprzez dokonanie wypłaty w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku zgodnie z art. 817 par. 1 Kodeksu Cywilnego), albo
- uznaje je za niezasadne, przekazując osobie występującej z roszczeniem oświadczenie, że odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, albo
- zakład poinformował o braku możliwości spełnienia świadczenia w terminie trzydziestu dni licząc od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu ubezpieczeniowym.

Przykładowo, jeżeli roszczeniem klienta jest umówienie się na wizytę lekarską, za datę rozpatrzenia roszczenia przyjmuje się dzień w jakim zaproponowano klientowi termin wizyty (pierwszy dostępny termin), a nie czas, który upłynął od umówienia się na wizytę do czasu jego realizacji.



#### 7.2.4. Sprawność likwidacji roszczeń z tytułu szkód krajowych

$$SLAkt = \sum ocena \left( \frac{\text{liczba przekroczeń}_{z \text{ wyłączeniem informacji}}}{Nakt} \right) * w_{gr}$$

gdzie:

$w_{gr}$  – grupa ubezpieczeń

$w_{gr}$  – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

$\text{liczba przekroczeń}_{z \text{ wyłączeniem informacji}}$  – liczba przekroczeń terminu 30-dni na rozpoznanie roszczenia<sup>51</sup>, z wyłączeniem sytuacji, gdy zakład poinformował o braku możliwości spełnienia świadczenia w terminie trzydziestu dni licząc od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu ubezpieczeniowym

$Nakt$  – liczba roszczeń zgłoszonych i rozpoznanych w bieżącym okresie sprawozdawczym

#### 7.2.5. Jakość likwidacji szkód

$$USZO = \frac{LS_{JL}}{LSZ}$$

gdzie:

$LS_{JL}$  – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym, dla których przedmiotem skargi jest: odmowa wypłaty całości odszkodowania (świadczenia), odmowa wypłaty części odszkodowania (świadczenia), wysokość przyznanego odszkodowania, świadczenia lub wartość wykupu częściowego, opieszałość, nieterminowa likwidacja szkody lub nieterminowa wypłata świadczenia

$LSZ$  – liczba szkód zlikwidowanych w okresie sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od poziomu jakości likwidacji szkód w kategorii oraz dziale, do których należy zakład, przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$USZO' = \frac{\frac{LS_{JL}}{LSZ}}{\frac{LS_{id}}{LSZ_{id}}}$$

gdzie:

$i$  – kategoria zakładu ubezpieczeń wyznaczona zgodnie z rozdziałem 1.7

$d$  – dział, w którym zakład prowadzi działalność

---

<sup>51</sup> Roszczenie rozpoznane - *ibidem*

$LS_{id}$  – łączna liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym na zakłady działu  $d$  należące do klasy  $i$

$LSZ_{id}$  – liczba szkód zlikwidowanych w okresie sprawozdawczym dla zakładów działu  $d$  należących do klasy  $i$

Dodatkowo, ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od ilości skarg, dla których przedmiotem skargi jest: odmowa wypłaty całości odszkodowania (świadczenia), odmowa wypłaty części odszkodowania (świadczenia), wysokość przyznanego odszkodowania, świadczenia lub wartość wykupu częściowego, opieszałość, nieterminowa likwidacja szkody lub nieterminowa wypłata świadczenia zgłaszanych do Rzecznika Finansowego oraz KNF.

### 7.3. Ocena skarg i potencjalnych sporów

#### 7.3.1. Poziom skarg na zakład

- Dział I

$$PS = \frac{\frac{LS}{RTUB}}{\frac{LS_{1i}}{RTUB_{1i}}}$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$PS = \frac{\frac{LS}{SPB}}{\frac{LS_{2i}}{SPB_{2i}}}$$

gdzie:

$i$  – kategoria zakładu ubezpieczeń wyznaczona zgodnie z rozdziałem 1.7

$LS$  – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym

$SPB$  – składka przypisana brutto z działalności bezpośredniej

$RTUB$  – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości)

$LS_{1i}$  – łączna liczba skarg na zakłady działu I należące do klasy  $i$

$LS_{2i}$  – łączna liczba skarg na zakłady działu II należące do klasy  $i$

$RTUB_{1i}$  – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości) dla zakładów działu I należących do klasy  $i$

$SPB_{2i}$  – składka przypisana brutto z działalności bezpośredniej dla zakładów działu II należących do klasy  $i$

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od ilości skarg zgłaszanych do Rzecznika Finansowego oraz KNF.

### 7.3.2. Zmiana liczby skarg na zakład

$$ZS = \sum_{i=-2}^{i=0} w_i \cdot \left( \frac{LS_i - LS_{i-1}}{LS_{i-1}} \right)$$

W zależności od ilości lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

$w_i = 1$  gdy  $i = 0$  (dla okresu 2 lat);

gdzie:

$LS_i$  – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym w roku  $i$ , gdzie  $i=0$  to rok, za który nadawana jest ocena BION

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od poziomu zmiany składek przypisanych brutto z działalności bezpośredniej oraz poziomu skarg na zakład.

### 7.3.3. Wskaźnik możliwości pokrycia roszczeń wynikających ze spraw sądowych<sup>52</sup> z tytułu skarg

$$WRK = \frac{OR_t + KLR_t + RTURS_t - RTURS_{t-1}}{O\acute{S}_i}$$

gdzie:

$OR_t$  – wartość wypłaconych roszczeń klientów ponad wartości świadczeń wynikających z OWU w roku sprawozdawczym

$KLR_t$  – wartość poniesionych kosztów likwidacji w związku z roszczeniami klientów ponad wartości świadczeń wynikających z OWU

$RTURS_t$  – wartość rezerw na roszczenia klientów ponad wartości świadczeń wynikających z OWU na koniec okresu sprawozdawczego

$RTURS_{t-1}$  – wartość rezerw dla roszczeń klientów ponad wartości świadczeń wynikających z OWU na początek okresu sprawozdawczego

$O\acute{S}_i$  - odszkodowania i świadczenia brutto w okresie sprawozdawczym

---

<sup>52</sup> Poprzez sprawy sądowe należy rozumieć wszystkie sprawy sądowe, zarówno te zakończone prawomocnym wyrokiem sądu, jak i sprawy sądowe/ugody w toku, z których nastąpiły wypłaty.

#### 7.3.4. Wskaźnik zawieranych ugód w sprawach sądowych

$$WWSS = \frac{LU}{LSS}$$

gdzie:

*LU* – liczba spraw sądowych, które zakończyły się ugodą w okresie sprawozdawczym

*LSS* – liczba spraw sądowych w okresie sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności udziału liczby postępowań sądowych, w których stroną jest zakład w liczbie umów czynnych (dział I)/liczbie polis czynnych (dział II) w danym okresie przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$U_{SS} = \frac{LSS}{UZ}$$

gdzie:

*UZ* – średnia arytmetyczna liczba umów (dział I)/polis (dział II) czynnych na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów<sup>53</sup>

#### 7.4. Ocena jakościowa ryzyka ochrony klientów

Zagadnienia dotyczące jakościowej oceny ryzyka ochrony klientów należy stosować odpowiednio, w zależności od rodzaju prowadzonej przez zakład działalności.

##### 7.4.1. Cykl życia produktu

Ocena jakości ochrony klientów, w szczególności w zakresie dotyczącym produktu, dla każdego z niżej wymienionych obszarów uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia obejmujące poszczególne etapy cyklu życia produktu (projektowanie, oferowanie, monitorowanie, obsługa posprzedażowa, zarządzanie wadami, ustalanie i realizacja świadczeń ubezpieczeniowych oraz występowanie potencjalnych skarg i sporów), dotyczące:

- realizacji wymogów w zakresie tworzenia i zarządzania produktem w tym jego zatwierdzania, określania rynku docelowego, testowania, monitorowania i przeglądu produktu, oraz uzyskiwania informacji zwrotnej nt. produktu od dystrybutorów, oraz odpowiedniej dokumentacji podejmowanych działań,
- wyboru kanałów dystrybucji oraz przekazywania dystrybutorom wszelkich stosownych informacji dotyczących produktów ubezpieczeniowych, rynku docelowego i ich dystrybucji
- realizacji wymogów dotyczących zarządzania produktem dla dystrybutorów ubezpieczeń, w tym posiadania odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, także przez podmioty prowadzące dystrybucję, nad którymi zakład ubezpieczeń sprawuje nadzór,

---

<sup>53</sup> *ibidem*

Badania potrzeb i wymagań klienta w zakresie ochrony ubezpieczeniowej oraz oferowania przez zakład produktów, które odpowiadają wymaganiom i potrzebom klientów, w tym badania adekwatności ubezpieczeń o których mowa w dziale I grupie 3,

- realizacji obowiązków informacyjnych względem klienta,
- realizacji wymogów dotyczących wynagradzania osób wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu ubezpieczeń, agentów ubezpieczeniowych i agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające,
- wykrywania, zarządzania i monitorowania konfliktem interesów w obszarze dystrybucji ubezpieczeń, w tym związanym z oferowaniem ubezpieczeń z działu I grupy 3,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie obsługi klienta, w tym obsługi posprzedażowej,
- nadzoru zakładu nad realizowaniem wymogów w zakresie odbywania szkoleń zawodowych, przez agentów ubezpieczeniowych oraz ich osoba fizyczna wykonująca czynności agencyjne działających w imieniu i na rzecz zakładu ubezpieczeń oraz realizowania wymogu w zakresie odbywania szkoleń zawodowych przez pracowników zakładu wykonujących czynności dystrybucyjne,
- zarządzania wadami zgłoszonymi do rejestru wad, realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Cykl życia produktu,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. cyklu życia produktu wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych.

#### **7.4.1.1. Postępowania w zakresie ustalenia i realizacji świadczeń ubezpieczeniowych**

Ocena postępowań w zakresie ustalenia i realizacji świadczeń ubezpieczeniowych uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zidentyfikowanych nieprawidłowości z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Postępowania w zakresie ustalenia i realizacji świadczeń ubezpieczeniowych.

#### **7.4.1.2. Skargi i potencjalne spory**

Ocena obsługi skarg oraz zarządzania potencjalnymi sporami uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie skarg (w tym reklamacji) w zakładzie,
- decyzji, w której Prezes UOKiK zobowiązał zakład do wykonania przyjętych na siebie zobowiązań do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów klientów,
- kary nałożonej przez KNF/Rzecznika Finansowego/UOKiK na zakład oraz agenta zakładu w związku z działalnością agencyjną na rzecz tego zakładu,
- reklamacji na proces dystrybucji w związku z działalnością na rzecz tego zakładu,
- zakresu i sposobu wykonywania nadzoru nad pośrednikami pod kątem rozpatrywania reklamacji w zakresie niezwiązanym z udzielaną ochroną ubezpieczeniową,

- toczących się postępowań przed KNF/Rzecznikiem Finansowym/UOKiK wobec zakładu w zakresie ochrony klientów,
- realizowania przez zakład zadeklarowanych przez siebie działań mitygujących w obszarze Skargi i potencjalne spory,
- zapewnienia przez zakład (zgodnie z art. 19 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP)), aby indywidualni inwestorzy mieli możliwość:
  - złożenia skargi przeciw twórcy PRIIP,
  - otrzymania odpowiedzi na skargę terminowo i w sposób należyty,
  - skutecznego dochodzenia roszczeń, także w przypadku sporów transgranicznych.

#### **7.5. Korekta oceny ryzyka ochrony klientów**

1. Jeżeli w zakładzie zostały zidentyfikowane sytuacje, które doprowadziły do konfliktu interesów i braku prawidłowego zarządzania tym konfliktem bądź braku jego identyfikacji przez zakład, to ocena ryzyka ochrony klientów nie może być lepsza niż 2,50.
2. Jeżeli zakład jest stroną w sprawach sądowych, których zakończenie na niekorzyść zakładu może zagrażać jego wypłacalności, to ocena ryzyka ochrony klientów nie może być lepsza niż 3,00.
3. Jeżeli UOKiK stwierdził, że zakład prowadzi praktyki naruszające interesy klientów lub organ nadzoru zidentyfikował praktyki naruszające interesy ubezpieczających, ubezpieczonych, lub uprawnionych z tytułu ubezpieczenia, to ocena ryzyka ochrony klientów nie może być lepsza niż 3,00.

## **8. Korekta końcowej oceny ryzyka w ramach BION**

1. Jeżeli zakład nie zadeklarował działań mitygujących w obszarach wskazanych przez organ nadzoru, nie zrealizował zadeklarowanych działań mitygujących lub nastąpiło opóźnienie w stosunku do zadeklarowanego terminu bez uzasadnionego powodu, końcowa ocena BION nie może być lepsza niż 2,00.
2. Jeżeli ocena obszaru „Ryzyka ochrony klientów” wskazuje na wysokie ryzyko (ocena wynosi od 3,25 do 4), to końcowa ocena BION nie może być na poziomie lepszym niż podwyższone ryzyko (nie lepsze niż 2,50).
3. Jeżeli przynajmniej jedna z ocen w następujących obszarach: „Model biznesowy”, „Nadzór właścicielski”, „Osoby pełniące kluczowe funkcje”, „Sprawozdawczość”, „System zarządzania ryzykiem”, jest co najmniej równa 4,00, to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz końcowa ocena BION nie mogą być lepsze niż 3,00.
4. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFRCR za rok podlegający ocenie opinię negatywną lub stwierdzono stosowanie „agresywnej księgowości”, to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz końcowa ocena BION nie mogą być lepsze niż 3,50.
5. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz końcowa ocena BION wynoszą 4,00.
6. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust. 2 ustawy, to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz końcowa ocena BION wynoszą 4,00.

## 9. Nowe oraz pojawiające się zagrożenia w ujęciu makro (*ang. new and emerging risks*)

Nowe oraz pojawiające się zagrożenia cechuje:

- wysoka niepewność i brak wiedzy o potencjalnych skutkach i interakcjach z absorbowaniem ryzyka systemu,
- rosnąca złożoność, pojawiające się interakcje i zależności systemowe, które mogą prowadzić do nieliniowości oraz nieprzewidywalności skutków,
- zmiany w kontekście, które mogą zmienić charakter, prawdopodobieństwo oraz skalę oczekiwanych skutków<sup>54</sup>.

W ramach tego obszaru ocenie podlegają następujące zagrożenia:

- ryzyka związane ze środowiskiem naturalnym (w tym dotyczące zanieczyszczenia powietrza/wody/gleby, jak również problemy związane z jakością środowiska (globalne ocieplenie, skażenie oceanów) oraz inne czynniki związane ze środowiskiem, które przyczyniają się występowania innych ryzyk, w szczególności takich jak ryzyko wystąpienia suszy, powodzi,
- ryzyka związane z rozwojem wiedzy i technologii, tj. wszystkie ryzyka związane z IT oraz rozwojem sztucznej inteligencji (np. cyberryzyko, ryzyko wystąpienia istotnych przerw w dostawie energii, dostępie do Internetu, zmiany technologiczne skutkujące zmianami na rynku pracy),
- ryzyka geopolityczne, tj. ryzyka związane ze zmianami gospodarczymi i politycznymi mogące mieć wpływ na kształtowanie się warunków ekonomiczno-społecznych, w których funkcjonują zakłady, a także oczekiwań związanych z tymi zmianami (np. poziomy napięć i konfliktów, handel i protekcjonizm, zmiany kursów walutowych, zmiany w strukturach przemysłu, źródła nowej/zastępczej konkurencji),
- inne ryzyka wpływające na gospodarkę globalną, takie jak np. pandemia.

Istotne znaczenie przy ocenie BION ma globalizacja przyczyniająca się do wzrostu wzajemnych powiązań między instytucjami finansowymi oraz ich coraz większego wpływu na inne rynki. Lokalne kryzysy na rynku finansowym nierzadko stają się początkiem globalnych zawirowań w wielu sektorach, dlatego tak ważne jest monitorowanie tych ryzyk, a także weryfikowanie w jaki sposób zakłady uwzględniają je w swoim planowaniu oraz czy i w jaki sposób starają się zminimalizować ich negatywny wpływ.

W ramach tego obszaru uwzględniona zostanie także koncepcja zrównoważonego rozwoju (ESG), która bierze pod uwagę następujące zagadnienia związane z działalnością zakładu:

- środowisko (*ang. environmental*),
- społeczna odpowiedzialność (*ang. social responsibility*),
- ład korporacyjny (*ang. corporate governance*).

W związku z rosnącą rolą ww. czynników z punktu widzenia zakładów kluczowe jest identyfikowanie i mierzenie istotnych ryzyk dla zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie

---

<sup>54</sup> Źródło: <https://irgc.org/risk-governance/emerging-risk/a-protocol-for-dealing-with-emerging-risks/>



zakłady powinny uwzględniać te ryzyka w procesach decyzyjnych i rozwoju modelu biznesowego.

W aktach prawnych funkcjonuje definicja „ryzyk dla zrównoważonego rozwoju” (*ang. sustainability risks*) w podziale na:

- a) inwestycje - ryzyko dla zrównoważonego rozwoju oznacza sytuację lub warunki środowiskowe, społeczne lub związane z zarządzaniem, które – jeżeli wystąpią – mogłyby mieć, rzeczywisty lub potencjalny, istotny negatywny wpływ na wartość inwestycji<sup>55</sup>; oraz
- b) zobowiązania - ryzyko dla zrównoważonego rozwoju oznacza środowiskowe, społeczne i związane z ładem korporacyjnym zdarzenia lub warunki, które w razie pojawienia się mogą mieć rzeczywisty lub potencjalny znaczący niekorzystny wpływ na wartość zobowiązań<sup>56</sup>.

Jak wskazano wcześniej, wyniki przeprowadzonych analiz zostaną uwzględnione w ocenie jakościowej w odpowiednich obszarach, o których mowa w rozdziałach 2-7.

---

<sup>55</sup> ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych

<sup>56</sup> Projekt zmian do Rozporządzenia delegowanego Wyłącalność II

## **Załącznik nr 1 - Mapa badanych rodzajów ryzyka**

### **1. Adekwatność kapitałowa**

Obszar adekwatność kapitałowa obejmuje ryzyko związane z niezapewnieniem przez zakład kapitału wystarczającego do absorpcji nieoczekiwanych strat.

- Ryzyko zarządzania kapitałem – możliwość wystąpienia braku kapitału adekwatnego do ryzyka wynikającego z prowadzonej działalności oraz strategii w zakresie planowania, struktury i źródeł pozyskiwania kapitału, a także możliwość niewłaściwej realizacji strategii (w tym niezyskiwania odpowiedniego wyniku finansowego).
- Ryzyko niewypłacalności – możliwość obniżenia kapitału poniżej poziomu niezbędnego do pokrycia strat.

### **2. Ocena zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego**

#### **2.1. Ryzyko kredytowe**

Ryzyko kredytowe (niewykonania zobowiązania przez kontrahenta) – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z nieoczekiwanego upadku lub wahań zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i dłużników, na które narażone są zakłady.

#### **2.2. Ryzyko rynkowe**

Ryzyko rynkowe – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych.

- Ryzyko stopy procentowej – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany w strukturze terminowej stóp procentowych lub wahania zmienności stóp procentowych.
- Ryzyko cen akcji – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany rynkowych cen akcji lub wahania zmienności rynkowych cen akcji.
- Ryzyko cen nieruchomości – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany rynkowych cen nieruchomości lub wahania zmienności rynkowych cen nieruchomości.
- Ryzyko spreadu kredytowego – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany w poziomie spreadów kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych wolnych od ryzyka lub wahania ich zmienności.

- Ryzyko walutowe – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany kursów wymiany walut lub wahania zmienności tych kursów.
- Ryzyko koncentracji aktywów – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub znaczącej ekspozycji niewykonania zobowiązania przez emitenta papierów wartościowych lub grupę emitentów powiązanych ze sobą.

### **2.3. Ryzyko ubezpieczeniowe**

Ryzyko ubezpieczeniowe (aktuarialne) – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

- Ryzyko składki i rezerw – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć ze zmienności w zakresie występowania, częstotliwości i dotkliwości zdarzeń losowych objętych ochroną ubezpieczeniową lub umowami reasekuracji oraz ze zmienności w zakresie terminu i wysokości wypłat odszkodowań i innych świadczeń.
- Ryzyko katastroficzne – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć ze znacznej niepewności założeń dotyczących ustalenia wysokości składek oraz tworzenia i ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności, związanych z ekstremalnymi lub wyjątkowymi zdarzeniami losowymi.
- Ryzyko związane z rezygnacjami – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników wypowiedzeń umów ubezpieczenia i umów reasekuracji, odstąpień od umów ubezpieczenia i umów reasekuracji, przedłużeń umów ubezpieczenia i umów reasekuracji oraz wykupów ubezpieczenia.
- Ryzyko śmiertelności – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników umieralności w przypadku, gdy wzrost współczynników umieralności prowadzi do zwiększenia wartości tych zobowiązań.
- Ryzyko długowieczności – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników umieralności, w przypadku, gdy spadek współczynników umieralności prowadzi do zwiększenia wartości tych zobowiązań.
- Ryzyko niezdolności do pracy i zachorowalności – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników niezdolności do pracy i zachorowalności.

- Ryzyko kosztów – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian wysokości, zmian trendu lub wahań zmienności kosztów obsługi umów ubezpieczenia i umów reasekuracji.
- Ryzyko rewizji wysokości rent – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników rewizji wysokości rent, w związku ze zmianami stanu prawnego lub stanu zdrowia osób ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.

#### **2.4. Zarządzanie**

Ryzyko w obszarze zarządzania związane jest z niewłaściwym zarządzaniem, niewystarczającą identyfikacją i ograniczaniem ryzyka prowadzonej działalności, brakiem lub niewystarczającym działaniem kontroli wewnętrznej, nieodpowiednim stosowaniem procedur wewnętrznych lub ich nieprzestrzeganiem.

- Ryzyko biznesowe – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań związanej z błędnym modelem biznesowym, w tym dotyczącej nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej.
- Ryzyko strategiczne – możliwość poniesienia strat na skutek podejmowania niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, braku lub wadliwej realizacji przyjętej strategii oraz w związku ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.
- Ryzyko wyniku finansowego – możliwość realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeb prowadzenia i rozwoju działalności.
- Ryzyko zarządzania – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań w związku z nieprawidłową strukturą systemu zarządzania, systemem zarządzania ryzyka, systemem kontroli wewnętrznej i innymi elementami systemu zarządzania.
- Ryzyko utraty reputacji – możliwość poniesienia strat w związku z negatywnym odbiorem wizerunku podmiotu przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, nadzorców, regulatorów oraz opinię publiczną.
- Ryzyko płynności – możliwość niezrealizowania przez zakład lokat i innych aktywów w celu uregulowania swoich zobowiązań finansowych w momencie, gdy stają się one wymagalne.
- Ryzyko outsourcingu – możliwość poniesienia straty w związku z negatywnym wpływem ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania podmiotu, jego majątku lub pracowników.
- Ryzyko związane z raportowaniem – możliwość poniesienia straty wynikającej z braku, niewłaściwego zakresu, niskiej wiarygodności i aktualności informacji zarządczej oraz niewłaściwie zorganizowanych procesów raportowania (w tym definicji źródeł, wykonawców i odbiorców informacji).

- Ryzyko operacyjne – możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, z działań personelu, systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, przy czym nie obejmuje ono ryzyka wynikającego z decyzji strategicznych oraz ryzyka utraty reputacji.
  - Ryzyko IT – możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwego zarządzania technologiami i procesami informatycznymi.
  - Ryzyko modeli – możliwość poniesienia straty wynikającej z podejmowania decyzji w oparciu o nieprawidłowo opracowane, wdrożone lub stosowane modele.
  - Ryzyko prawne – możliwość poniesienia strat na skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich niestabilności, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-prawnej, czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami,
  - Ryzyko braku zgodności – możliwość poniesienia strat na skutek nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych.

### **3. Ryzyko ochrony klientów**

Ryzyko ochrony klientów – ryzyko zagrażające szeroko pojętym interesom klientów, związane ze strategią zakładu ubezpieczeń, modelem biznesowym, procesami wewnętrznymi oraz czynnikami zewnętrznymi. Ryzyko to związane jest z funkcjonowaniem całego rynku ubezpieczeniowego, w tym z produktami i usługami oferowanymi klientom (zarówno osobom fizycznym, jak i pozostałym uczestnikom rynku) przez zakłady ubezpieczeń.

Ryzyko to nie dotyczy zakładów reasekuracji.

- Ryzyko relacji z klientem (ryzyko prowadzenia działalności - conduct risk) – ryzyko wynikające z niewłaściwego prowadzenia działalności przez zakład lub jego pośredników na którymkolwiek etapie cyklu życia produktu.

### **4. Nowe oraz pojawiające się zagrożenia (ang. new and emerging risks)**

Nowe i pojawiające się zagrożenia - nowe lub przyszłe ryzyka, których potencjał zagrożeń nie jest jeszcze w wiarygodny sposób znany, a których wpływ trudno ocenić. Ryzyko to może ewoluować z czasem, od słabych sygnałów do wyraźnych tendencji o wysokim potencjale niebezpieczeństwa. Zakłady powinny wdrożyć konkretne strategie i podejścia, aby właściwie poradzić sobie z tymi zagrożeniami, ponieważ zazwyczaj nie ma danych historycznych, na których mogłyby się oprzeć podmioty zarządzające ryzykiem<sup>57</sup>.

Ryzyko makroekonomiczne – ryzyko związane z działalnością zakładu w ramach całej gospodarki zarówno narodowej, jak i światowej, uwzględniające w szczególności zagadnienia związane z inflacją, bezrobociem, inwestycjami i bilansem płatniczym, polityką pieniężną banku centralnego oraz polityką gospodarczą państwa. W ramach ryzyka makroekonomicznego badane będą następujące ryzyka:

---

<sup>57</sup> Źródło: <https://www.hannover-re.com/261349/emerging-risks>

- Ryzyko systemowe (ryzyko systemu finansowego) – ryzyko wystąpienia załamania lub poważnych zaburzeń na rynkach finansowych, które mogą zakłócić funkcjonowanie systemu finansowego w związku z istnieniem:
  - wzajemnych powiązań między instytucjami finansowymi;
  - współzależności między sektorem finansowym i realnym;
  - współzależności między sektorem finansowym i publicznym;
  - niesprawności rynku finansowego.
- Ryzyko braku stabilności finansowej – ryzyko związane z niestabilnością rynku finansowego, w tym:
  - ryzyko dużych, ujemnych konsekwencji wpadek finansowych dla gospodarki realnej i gospodarstw domowych;
  - ryzyko wzrostu wartości aktywów instytucji finansowych (ang. too big to fail)
  - ryzyko wzrostu powiązań instytucji finansowych (ang. too interconnected to fail).<sup>58</sup>

---

<sup>58</sup> Źródło: [https://www.nbp.pl/publikacje/materialy\\_i\\_studia/ms329.pdf](https://www.nbp.pl/publikacje/materialy_i_studia/ms329.pdf)

# KNF

KOMISJA  
NADZORU  
FINANSOWEGO

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

ul. Piękna 20

00-549 Warszawa

tel. (+48 22) 262 50 00

fax: (+48 22) 262 51 11 (95)

e-mail: [knf@knf.gov.pl](mailto:knf@knf.gov.pl)

[www.knf.gov.pl](http://www.knf.gov.pl)